

RAPORT I VEÇANTË

për gjendjet e
konstatuara në
financimin e fushatës
zgjedhore për
zgjedhjet parlamentare në
Republikën e Maqedonisë
së veriut 2024

RAPORT I VEÇANTË

për gjendjet e
konstatuara në
financimin e fushatës
zgjedhore për
zgjedhjet parlamentare në
Republikën e Maqedonisë
së veriut 2024

PËRMBAJTJA

	PËRMBLEDHJE	5
	PROCESI ZGJEDHOR	7
1	HYRJE	9
2	RREGULLATIVA LIGJORE	11
3	KOMPETENCAT GJATË PROCESIT ZGJEDHOR	13
3.1	Aktivitete para fillimit të fushatës zgjedhore	16
3.2	Aktivitete gjatë fushatës zgjedhore	16
4	TË DHËNA NGA RAPORTET FINANCIARE	21
4.1	Të ardhurat	21
4.2	Shpenzimet	31
5	VENDIME NË KOMPETENCË TË KSHPK-SË	37
5.1	Lëndë në bazë të raportimeve	38
5.2	Lëndë të iniciuara me vetë iniciativë	39
5.3	Raste të formuara pas pranimit të ankesës	39
6	RAPORTIMI FINANCIAR	43
7	DOBËSITË E KODIT ZGJEDHOR	47
8	PËRFUNDIM	50

Të nderuar,

Në përputhje me detyrimin tonë ligjor, përgjegjësinë dhe angazhimin për transparencë, Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka përgatitur këtë Raport të veçantë në mënyrë që të informojë Kuvendin për situatat e përcaktuara në financimin e fushatës zgjedhore për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në vitin 2024.

Qëllimi i këtij raporti të veçantë është të sigurojë një analizë të plotë dhe objektive të të gjitha aspekteve dhe aktiviteteve përkatëse që lidhen me procesin zgjedhor. Vëmendje e veçantë i kushtohet rasteve të mundshme të korrupsionit, konflikteve të interesit dhe parregullsive të tjera që mund të cenojnë integritetin e procesit zgjedhor. Me këtë, duam të kontribuojmë në transparencën dhe lojën e drejtë në sistemin tonë demokratik dhe të sigurojmë që zëri i çdo qytetari të respektohet dhe mbrohet.

Raporti i veçantë që Ju paraqesim është rezultat i hulumtimit dhe monitorimit tonë të plotë të zgjedhjeve parlamentare të vitit 2024. Qëllimi i këtij raporti është të identifikojë çdo sfidë dhe dobësi të mundshme që mund të dëmtojë legjitimitetin e zgjedhjeve, si dhe të propozojë masa dhe rekomandime konkrete për tejkalimin e tyre. Këto masa kanë për qëllim sigurimin e transparencës, llogaridhënies dhe barazisë në të gjithë procesin zgjedhor, i cili është thelbësor për ruajtjen e standardeve demokratike dhe forcimin e besimit të qytetarëve në institucionet që zbatojnë dhe monitorojnë procesin zgjedhor.

Me dorëzimin e këtij raporti të veçantë, Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit përmbush detyrimin e tij për të informuar rregullisht dhe objektivisht Kuvendin dhe publikun për situatën dhe progresin në fushën e parandalimit të korrupsionit dhe promovimit të procesit zgjedhor.

Presim, që gjetjet dhe rekomandimet tona të kontribuojnë në përmirësimin e procesit zgjedhor dhe të ndihmojnë në krijimin e një mjedisi zgjedhor të drejtë dhe transparent, i cili është thelbësor për forcimin e besimit të qytetarëve në institucionet tona.

Me respekt,

Kryetar

Tatjana Dimitrovska

PËRMBLEDHJE

Raport i veçantë mbi situatat e përcaktuara në financimin e fushatës zgjedhore për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut 2024, i përgatitur nga Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit, është një pasqyrë gjithëpërfshirëse e aspekteve financiare të procesit zgjedhor. Raporti i kushton një vëmendje të veçantë të ardhurave, shpenzimeve dhe kuadrit ligjor në lidhje me financimin e fushatës zgjedhore

Ky dokument ofron një analizë të detajuar të flukseve financiare, dobësive të identifikuar dhe masave të propozuara për përmirësimin e transparencës dhe efikasitetit të aktiviteteve zgjedhore. Në të njëjtën kohë, raporti përqendrohet në forcimin e rolit të Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit në luftën kundër korrupsionit në procesin zgjedhor, përmes trajtimit efektiv të rasteve dhe zbatimit të masave për rritjen e transparencës dhe llogaridhënies ndaj qytetarëve.

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka arritur sukses të konsiderueshëm në luftën kundër korrupsionit, duke demonstruar efikasitet dhe vendosmëri në trajtimin e rasteve të parregullsive në lidhje me fushatën zgjedhore. Në raport janë paraqitur rastet specifike që u përpunuan, të cilat rezultuan në vendosjen e sanksioneve përkatëse dhe marrjen e masave ndaj personave përgjegjës.

Përmes aktiviteteve të tij, Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka forcuar rolin e tij si autoritet mbikëqyrës, duke kontribuar ndjeshëm në rritjen e besimit të qytetarëve në procesin zgjedhor. Secila procedurë u krye në mënyrë transparente, e cila siguroi llogaridhënie dhe përgjegjësi më të madhe nga ana e aktorëve politikë. Kjo nxjerr në pah progresin e Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit në krijimin e një procesi zgjedhor të drejtë dhe me integritet duke zvogëluar rreziqet e aktiviteteve korruptive.

Raporti sugjeron mangësi të shumta në kornizën ligjore dhe administrative që rregullon procesin zgjedhor dhe financimin e fushatave zgjedhore në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Pavarësisht ekzistencës së rregullativës ligjore, probleme të rëndësishme në zbatim krijojnë rrezik për korrupsion, veçanërisht për shkak të zbatimit joadekuat të dispozitave ligjore, gjë që çon në një rrezik në rritje të keqpërdorimit të fondeve. Procedurat administrative, si raportimi i donacioneve dhe shpenzimeve nga partitë politike, janë gjykuar si shumë komplekse dhe joefikase, që rezultojnë në rritjen e shpenzimeve administrative dhe

prolongimeve. Reformimi i këtyre proceseve është i nevojshëm për të arritur efikasitet më të madh dhe për të zvogëluar mundësitë për korrupsion.

Raporti thekson gjithashtu nevojën për të forcuar sistemet e monitorimit dhe mbikëqyrjes për të siguruar transparencë dhe llogaridhënie më të madhe në financimin e fushatave zgjedhore. Menaxhimi financiar është një sfidë serioze, por sukcesi i KSHPK-së në luftën kundër korrupsionit dhe trajtimin e parregullsive është i dukshëm dhe i rëndësishëm pavarësisht nga të gjitha sfidat.

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit rekomandon vendosjen e mekanizmave të rinj për monitorimin e të ardhurave dhe shpenzimeve, si dhe riorganizimin e proceseve administrative për menaxhim më efikas të burimeve dhe zvogëlimin e mundësive për korrupsion.

Ky raport është dokument i rëndësishëm që ofron një pasqyrë të qartë të gjendjes së financimit të fushatës zgjedhore në zgjedhjet për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në vitin 2024. Përmes një rishikimi të detajuar të të ardhurave, shpenzimeve dhe kuadrit ligjor, raporti thekson nevojën për reforma dhe përmirësime që do të sigurojnë një proces zgjedhor të drejtë dhe transparent në të ardhmen.

PROCESI ZGJEDHOR

Zgjedhjet parlamentare 2024

**FILLIMI I FUSHATËS
ZGJEDHORE**

18.04.2024

**PJESËMARRËS NË FUS-
HATËN ZGJEDHORE**

17

**DITA E
VOTIMIT**

08.05.2024

**RAPORTI I PËRGJITH-
SHËM FINANCIAR**

31.07.2024

1. HYRJJE

Çdo cikël zgjedhor paraqet një sfidë të rëndësishme në menaxhimin e burimeve publike dhe aktivitetet e institucioneve shtetërore. Për të parandaluar korrupsionin dhe keqpërdorimin e mjeteve publike, është thelbësore të zbatohet mbikëqyrje efektive dhe të respektohen rreptësisht kufizimet ligjore. Në këtë drejtim, KSHPK-ja ka një rol qendror në sigurimin e ligjshmërisë, objektivitetit dhe transparencës së të gjitha aktiviteteve që zhvillohen gjatë periudhës zgjedhore.

Fushata zgjedhore është një proces që ndikon drejtpërdrejt në shpenzimin e mjeteve financiare nga pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore dhe krijon opinion publik për një kandidat të veçantë në mesin e elektoratit. Prandaj, ligjshmëria e burimeve të financimit të fushatës dhe ligjshmëria e shpenzimeve të tyre janë parakusht themelor për konkurrencë të ndershme politike midis aktivistëve të fushatës zgjedhore.

KSHPK-ja, në përputhje me kompetencat e përcaktuara me Ligjin për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave dhe Kodin zgjedhor, u angazhua në mënyrë aktive në parandalimin e korrupsionit gjatë procesit zgjedhor për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut 2024.

Duke monitoruar performancën financiare të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore, KSHPK-ja merr masa për parandalimin e korrupsionit. Kreu IV — Parandalimi i korrupsionit në politikë të Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave, rregullon procedurat dhe masat që ndërmerr KSHPK-ja për parandalimin e keqpërdorimeve në lidhje me financimin e fushatës zgjedhore, menaxhimin e të mirave publike dhe mjeteve publike gjatë procesit zgjedhor. Këto aktivitete fillojnë nga momenti i shpalljes së zgjedhjeve deri në përfundimin e tyre

KSHPK-ja, në kuadër të kompetencave të saj ligjore, vendosi bashkëpunim me Komisionin shtetëror të zgjedhjeve, Agjencinë për shërbime mediatike audio dhe audiovizuale, Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ministrinë e punëve të brendshme, Qendrën e Kleringut të sistemeve ndërbanakare, si dhe me organet dhe institucionet e tjera shtetërore. Ky bashkëpunim ka për qëllim sigurimin e të dhënave dhe krijimin e regjistrave për të gjithë pjesëmarrësit e regjistruar në fushatën zgjedhore. Të dhënat e siguruar për-

doren gjatë procedimit të lëndëve brenda kompetencës së komisionit. Me publikimin e njoftimeve me sugjerimin e kufizimeve ligjore që zbatohen për të gjitha organet dhe institucionet shtetërore gjatë procesit zgjedhor, KSHPK-ja informon të gjitha subjektet përkatëse për detyrimet dhe kufizimet ligjore, me qëllim parandalimin e keqpërdorimeve të mundshme dhe veprimeve korrup-tive.

Nëpërmjet këtyre aktivitete, KSHPK-ja siguron që procesi zgjedhor të zhvillohet në mënyrë transparente dhe të ligjshme, duke parandaluar çdo formë të korrupsionit dhe keqpërdorimit të mjeteve dhe të mirave publike.

Me qëllim të arritjes së cilësisë më të lartë, KSHPK-ja bashkëpunoi dhe mori mbështetje nga Fondacioni ndërkombëtar për sisteme zgjedhore (IFES), Shoqata për hulumtim dhe analizë ZMAI, në kuadër të aktiviteteve të projektit “Monitorimi i keqpërdorimit të mundshëm të burimeve shtetërore gjatë zgjedhjeve” me mbështetjen e Institutit kombëtar demokratik (NDI) dhe Fondacionit kombëtar për demokraci (NED) të SHBA-ve. Kontributi dhe ekspertiza e tyre ishin të një rëndësie të veçantë për përgatitjen me sukses të këtij raporti, për të cilin shprehim mirënjohjen tonë të veçantë.

Kontributi i dhënë nga KSHPK-ja në parandalimin e korrupsionit në procesin zgjedhor është thelbësor, duke investuar në sisteme dhe procese që mbrojnë integritetin e institucioneve, sigurojnë përdorimin e përgjegjshëm të mjeteve publike dhe promovojnë raportim të besueshëm dhe transparent.

2. RREGULLATIVA LIGJORE

Zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut rregullohen me disa ligje dhe akte nënligjore, duke përfshirë Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Kodin zgjedhor, Ligjin për financimin e partive politike, Ligjin për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave, Kodin penal, si dhe aktet nënligjore të Komisionit shtetëror zgjedhor.

Kompetencat dhe veprimet e Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit rregullohen me Ligjin për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit. Ky ligj rregullon përgjegjësinë e Komisionit shtetëror në fushën e parandalimit të korrupsionit në politikë, i cili përfshin monitorimin, kontrollin dhe zbulimin e parregullsive, si dhe marrjen e masave ndaj personave përgjegjës në rast të përdorimit të paligjshëm të mjeteve buxhetore ose komunale për financimin e fushatës zgjedhore ose nëse financimi buron nga burime të paautorizuara ose anonime.

Përveç kësaj, Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka detyrimin të ndjekë rregullat e përcaktuara në Kodin zgjedhor dhe Ligjin për financimin e partive politike. Këto ligje rregullojnë mënyrën e veprimit të institucioneve shtetërore dhe komunale gjatë periudhës zgjedhore, rregullat për financimin e pjesëmarrësve në fushatat zgjedhore, mënyrën e zhvillimit të fushatave zgjedhore, transparencën, llogaridhënien dhe financimin e partive politike.

Në datën 7 mars 2024, pas shpalljes së zgjedhjeve, Kodi zgjedhor u ndryshua me dispozita të reja. Megjithëse këto ndryshime u mbështetën nga partitë në pushtet dhe opozitë, ato u miratuan në një procedurë të shkurtuar që nuk lejonte debat të mirëfilltë publik. Ndryshimet eliminuan kushtet për posedimin e një dokumenti të vlefshëm identifikimi personal për të mbajtur një vend në listën e votuesve, ndryshuan formulën për përcaktimin e numrit të nënshkrimeve në mbështetje të kandidatëve, forcuan mbrojtjen e të dhënave për regjistrimin e votuesve dhe përcaktuan afate për zgjidhjen e kontesteve zgjedhore. Përveç kësaj, këto ndryshime lejuan përdorimin e dokumenteve personale të skaduar në ditën e zgjedhjeve dhe specifikuan rendin e kandidatëve në fletëvotimin për zgjedhjet parlamentare.

Kur ndryshimet ligjore miratohen pa debat të duhur publik dhe me prolongim, mund të shkaktojë pasiguri në procesin zgjedhor dhe të ndikojë në sigurinë juridike. Deputetët në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut zgjidhen sipas modelit proporcional, ku i gjithë territori i Republikës së Maqedonisë së Veriut ndahet në gjashtë njësi zgjedhore nga 20 deputetë zgjidhen në secilën njësi zgjedhore dhe 3 deputetë zgjidhen sipas modelit proporcional në një njësi zgjedhore që përfshin Evropën, Afrikën, Amerikën Veriore dhe Jugore, Australinë dhe Azinë për një mandat katërvjeçar. Ligji përcakton që njësitë zgjedhore duhet të kenë afërsisht numër të barabartë të votuesve të regjistruar, me devijime deri në pesë për qind të numrit mesatar të votuesve për njësi zgjedhore. Ndryshimet e kufijve të njësive zgjedhore mund të bëhen vetëm me ndryshimin e Kodit zgjedhor ndërsa para këtyre zgjedhjeve nuk është kryer asnjë vlerësim i barazisë së votave midis njësive zgjedhore.

Këto korniza ligjore përcaktojnë strukturën dhe bazën ligjore për zhvillimin e zgjedhjeve, por ndryshimet e vazhdueshme dhe mungesa e debatit publik rreth tyre mund të ndikojnë në legjitimitetin dhe stabilitetin e procesit zgjedhor.

3. KOMPETENCAT GJATË PROCESIT ZGJEDHOR

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka një rol të rëndësishëm në sigurimin e ligjshmërisë dhe transparencës së procesit zgjedhor. Në pajtim me dispozitat e nenit 32, nenit 33 dhe nenit 34 Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit dhe nenit 8-a dhe nenit 8-b të Kodit zgjedhor, KSHPK-ja ndërmerr masa dhe aktivitete për të kontrolluar ligjshmërinë në financimin e fushatës zgjedhore dhe menaxhimin e mjeteve publike.

KSHPK-ja merr masa parandaluese duke informuar qartë autoritetet shtetërore dhe institucionet për kufizimet ligjore (ndalimet) që zbatohen gjatë procesit zgjedhor. Ky aktivitet ndihmon për të siguruar që institucionet të veprojnë në përputhje me normat ligjore.

KSHPK-ja monitoron në mënyrë proaktive procesin zgjedhor, duke organizuar burimet e saj në dispozicion për të monitoruar dhe mbikëqyrur ligjshmërinë e procesit zgjedhor dhe menaxhimin e mjeteve publike. Kur ekziston dyshimi i arsyeshëm për shkelje të dispozitave ligjore, KSHPK-ja heton dyshimet, hap raste, vepron mbi to, duke njoftuar autoritetet kompetente, me iniciativa për ndërmarrjen e masave përkatëse.

KSHPK-ja organizon në mënyrë efikase burimet e saj për të monitoruar ligjshmërinë në të gjitha fazat e procesit zgjedhor. Ky aktivitet përfshin kontrollin e financimit të fushatës zgjedhore, parandalimin e keqpërdorimit të mjeteve buxhetore, ndalimin e investimeve të reja dhe pagesave të jashtëzakonshme, si dhe parandalimin e përdorimit të burimeve të paligjshme të financimit. KSHPK-ja punon vazhdimisht për të zbuluar keqpërdorimet dhe shkeljet, gjë që është thelbësore për të ruajtur integritetin e procesit zgjedhor.

Aktivitetet parandaluese të KSHPK-së përfshijnë gjithashtu publikimin e njoftimeve mbi kufizimet ligjore në lidhje me procesin zgjedhor. Këto aktivitete luajnë një rol të rëndësishëm në informimin e autoriteteve dhe institucioneve shtetërore, reduktimin e mundësive për shkelje të dispozitave ligjore dhe rritjen e ndërgjegjësimit për detyrimet e personave përgjegjës.

KSHPK-ja vepron mbi raportet e parregullsive të mundshme zgjedhore, duke vënë në dukje se një numër i konsiderueshëm i raportimeve janë dorëzuar nga parashtrues të njohur, gjë që tregon rëndësinë e inkurajimit të mëtijshëm të publikut për të raportuar parregullsitë.

Për KSHPK-në është me rëndësi të madhe që pas iniciativave të paraqitura në lidhje me vendimet, institucionet kompetente të ndërmarrin veprime konkrete, të cilat përfshijnë hetime, sanksione ose masa të tjera ligjore dhe menaxhuese.

Për shkak të boshllëqeve ligjore në legjisllacion, KSHPK-ja përballet me kufizime gjatë veprimit të saj, siç janë mungesa e sanksioneve kundërvajtëse për mos dorëzimin e të dhënave nga institucionet shtetërore, gjë që sugjeron nevojën për ndryshime në ligj, për të mundësuar një menaxhim më efikas të procedurave dhe sanksioneve.

Publikimi i informacioneve për institucionet që nuk kanë dorëzuar të dhëna dhe transparenca e procedimit të KSHPK-së janë thelbësore për ndërtimin e besimit të publikut, gjë që kontribuon në promovimin e llogaridhënies dhe mbështetjen e përpjekjeve të KSHPK-së për parandalimin e keqpërdorimeve.

KSHPK-ja luan një rol kyç në parandalimin e korrupsionit dhe keqpërdorimin e burimeve publike gjatë zgjedhjeve. Masat parandaluese, monitorimi aktiv dhe reagimi proaktiv ndaj dyshimeve janë baza e strategjisë së saj për sigurimin e ligjshmërisë dhe transparencës në procesin zgjedhor. Menaxhimi proaktiv i rrezikut dhe shkeljet janë thelbësore për ruajtjen e integritetit të procesit zgjedhor.

Objekti i analizës së KSHPK-së:

- **analiza e llojeve të burimeve të financimit** - vlerësimi i legjitimitetit dhe transparencës së burimeve të financimit të partive politike, me qëllim përcaktimin nëse mjetet financiare janë marrë në përputhje me rregulloret ligjore;
- **kontrolli i shumës së donacioneve** - kontrolli i shumave të donacioneve, me theks të veçantë në përputhshmërinë e tyre me kufizimet ligjore dhe rreziqet e mundshme të korrupsionit;
- **mbikëqyrja e financimit me mjete të buxhetit** - shqyrtimi i përdorimit të mjeteve buxhetore gjatë fushatës zgjedhore, me qëllim përcaktimin nëse ato janë përdorur në mënyrë racionale dhe të ligjshme;

-
- **kontrolli i shpenzimeve gjatë fushatës zgjedhore** - verifikimi i shpenzimeve të përgjithshme të kryera gjatë fushatës zgjedhore dhe respektimi i kufizimeve ligjore të parashikuara;
 - **vlerësimi i transparencës së përdorimit të mjeteve financiare** - mbikëqyrja e shpalljes publike të donacioneve të marra dhe identiteti i donatorëve, si dhe raportimi i totalit të mjeteve financiare të marra dhe të shpenzuara nga pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore, me qëllim sigurimin e llogaridhënies publike;
 - kontrollin e afateve ligjore për përgatitjen dhe dorëzimin e **raporteve financiare**, përkatësisht monitorimin nëse raportet financiare për të ardhurat dhe shpenzimet në llogarinë e fushatës zgjedhore janë përgatitur në përputhje me afatet ligjore dhe formularët e përcaktuar, si dhe dorëzimin e tyre në institucionet kompetente dhe
 - publikimi i raporteve financiare në faqet e internetit të institucioneve kompetente - kontrolli nëse raportet financiare publikohen në faqet e internetit të institucioneve kompetente, me qëllim të promovimit të transparencës dhe zvogëlimit të mundësisë së korrupsionit.

Në çdo proces zgjedhor, pjesëmarrësit në procesin zgjedhor duhet të regjistrohen si person juridik pranë autoriteteve kompetente, të regjistrojnë llogaritë e transaksioneve, afatet për hapjen dhe mbylljen e tyre dhe bazën ligjore për paraqitjen e të ardhurave dhe shpenzimeve.

Një qasje e tillë është thelbësore për të siguruar integritetin, llogaridhënien dhe transparencën në financimin e fushatave zgjedhore, duke kontribuar kështu në minimizimin e rreziqeve të korrupsionit dhe keqpërdorimit të mjeteve publike.

3.1. Aktivitete para fillimit të fushatës zgjedhore

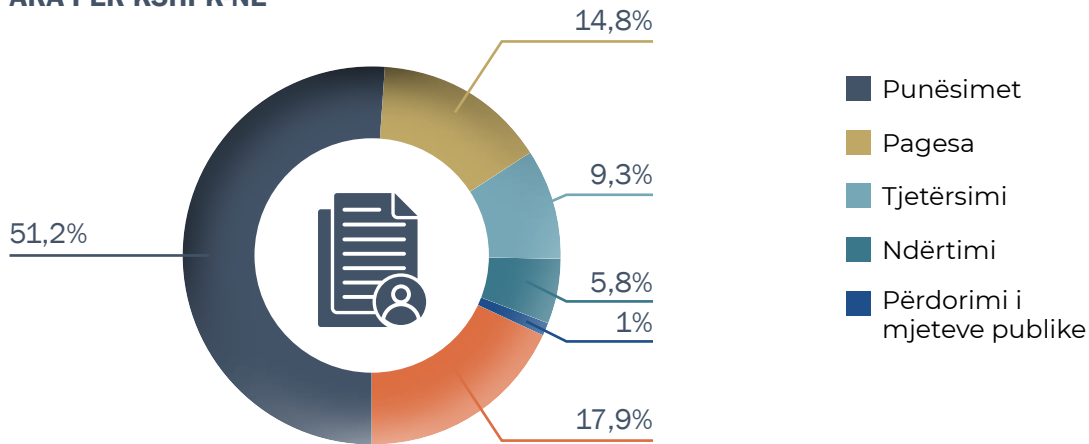
Në kuadër të masave parandaluese, KSHPK-ja ka krijuar praktikën e publikimit të **njoftimit** në faqen e saj të internetit, në të cilën sqaron kufizimet ligjore për të gjitha organet dhe institucionet shtetërore gjatë procesit zgjedhor. Këto njoftime paraqesin ndalimet e parashikuara në nenet 8-a dhe 8-b të Kodit zgjedhor, si dhe nenet 34 dhe 36 të Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit. Në njoftim theksohet se KSHPK-ja do të mbikëqyrë të gjithë procesin zgjedhor dhe në rast të dyshimit të arsyeshëm për shkelje të ligjit, do të hetojë këto dyshime dhe do të informojë autoritetet kompetente, duke kërkuar marrjen e masave të duhura brenda kompetencave të tyre. Gjithashtu theksohet se respektimi i këtyre kufizimeve ligjore është përgjegjësi e personave përgjegjës në organet shtetërore dhe subjektet e tjera. Në rast të shkeljeve dhe keqpërdorimeve të përcaktuara, KSHPK-ja do të marrë masa dhe aktivitete në përputhje me dispozitat ligjore.

3.2. Aktivitete gjatë fushatës zgjedhore

Gjatë çdo cikli zgjedhor, organet shtetërore, institucionet, organet në nivel qendror dhe lokal, rregullisht **dërguan kërkesa në KSHPK për mendim** mbi vendimet në lidhje me procedurat e punësimit dhe ngritjes në detyrë, kryerjen e procedurave disiplinore, fillimin e ndërtimit të ndërtesave, tjetërsimin e pronës dhe aktivitete të ngjashme. Këto kërkesa janë të rëndësishme në kontekstin e kufizimeve të parashikuara nga neni 8-a i Kodit zgjedhor dhe neni 34 i KPKK-së që zbatohen gjatë periudhës zgjedhore.

Gjatë fushatës zgjedhore për zgjedhjet parlamentare, KSHPK-ja vazhdimisht ka theksuar detyrimet e personave përgjegjës të institucioneve për të respektuar kufizimet dhe ndalesat gjatë periudhës zgjedhore. Gjatë kësaj periudhe KSHPK-ja ka pranuar 291 kërkesa për mendim. Për të siguruar që ligjet zbatohen në mënyrë përkatëse dhe në mënyrë efektive në praktikë, kjo situatë ka kërkuar monitorim të vëmendshëm të këtyre aktiviteteve nga KSHPK-ja. Qëllimi ishte zvogëlimi i rrezikut të aktiviteteve korruptive dhe parandalimi i shkeljeve të kufizimeve ligjore në lidhje me zbatimin e ndalimeve.

ANALIZË E LLOJIT TË KËRKESAVE TË PRANU- ARA PËR KSHPK-NË

Kemi kryer analizë dhe identifikim e fushave problematike, duke konkluduar se shumica e kërkesave kanë të bëjnë me punësimin, ngritjet në detyrë, procedurat disiplinore dhe vendime të tjera që lidhen me menaxhimin e burimeve njerëzore, të cilat vunë në dukje nevojën për vëmendje të veçantë në këtë fushë.

Nevoja që institucionet të paraqesin kërkesë për mendim në KSHPK, për çështjet që lidhen me ndalimet për punësim në periudhën zgjedhore, edhe pse ka ndalime ligjore, mund të shpjegohet me disa arsye. Gjegjësisht, institucionet kërkojnë mendimin e KSHPK-së për të siguruar që veprimet e tyre të jenë në përputhje me dispozitat ligjore. Megjithëse ligjet rregullojnë ndalimet, ato ende lënë hapësirë për interpretime të ndryshme, veçanërisht kur bëhet fjalë për çështje specifike të punësimit. Institucionet kërkojnë mendimin e KSHPK-së për të siguruar legjitimitetin e veprimeve të tyre, duke zvogëluar rrezikun e veprimit.

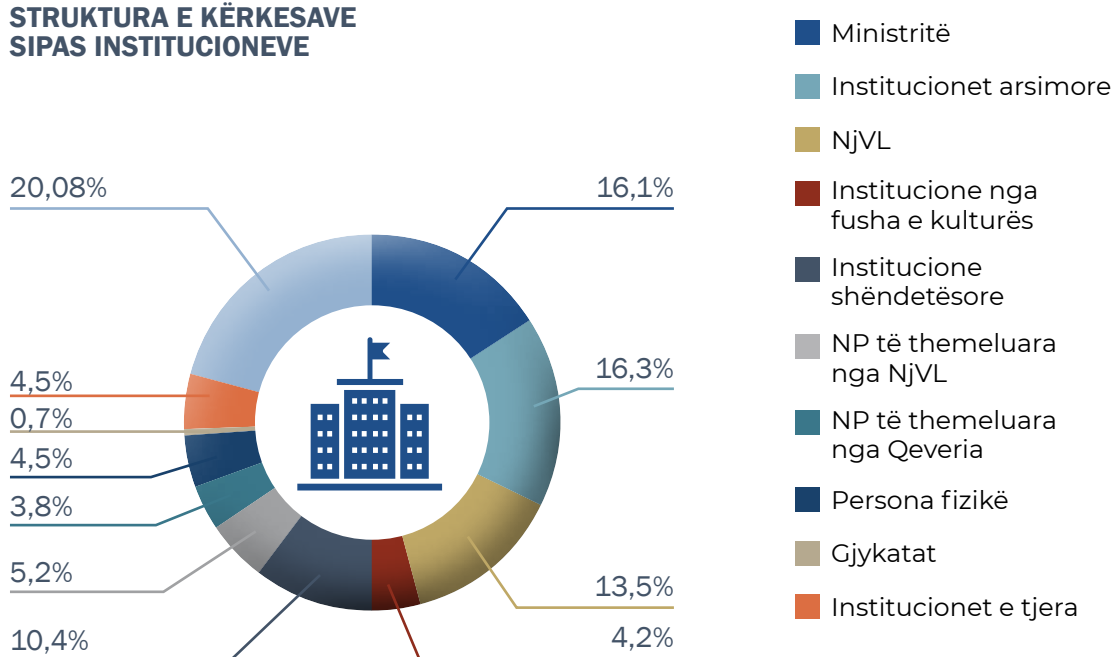
Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit pranoi numër të madh kërkesash për mendim nga institucione dhe individë të ndryshëm, me qëllim sigurimin e respektimit të rregulloreve ligjore dhe parandalimin e veprimeve të mundshme korruptive. Nga pikëpamja e parandalimit të korrupsionit, është veçanërisht e rëndësishme se cilat lloje institucionesh dhe individësh paraqiten si kërkues të këtyre mendimeve.

Kërkues më të shpeshtë janë ministritë, komunat, shkollat dhe institucionet shëndetësore. Këto institucione shpesh e gjejnë veten në situata kur është e nevojshme të merren vendime që mund të kenë ndikim mbi procesin zgjedhor,

kështu që kërkojnë mendimin e KSHPK-së për të shmangur keqpërdorimet e mundshme dhe praktikat korruptive.

Kjo praktikë e vendosur e kërimit të mendimit nga KSHPK-ja thekson rëndësinë e bashkëpunimit midis aktorëve të ndryshëm socialë për të siguruar zgjedhje të drejta dhe të ndershme dhe për të minimizuar mundësitë për korrupsion në të gjitha fazat e procesit zgjedhor.

STRUKTURA E KËRKESAVE SIPAS INSTITUCIONEVE

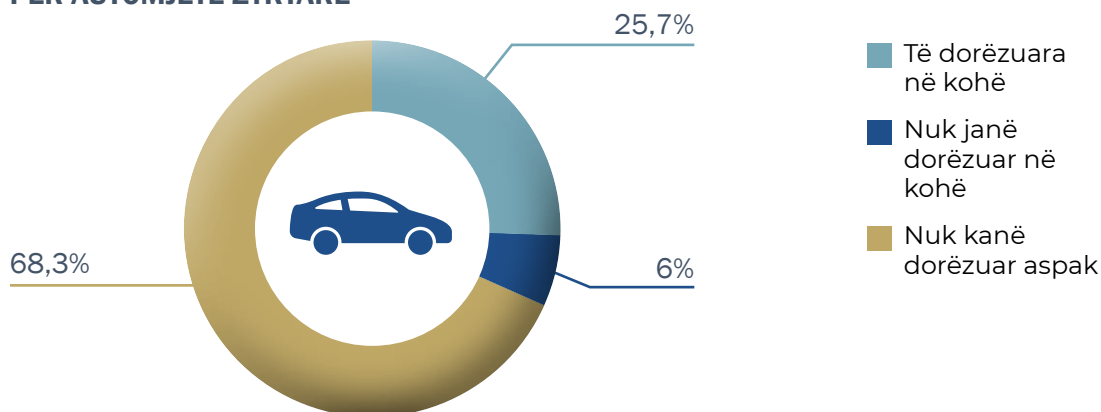
Në pajtim me nenin 8-b, pika 2, të Kodit zgjedhor, mjetet publike, ndërmarrjet publike dhe të gjithë personat e tjerë juridikë që kanë kapital shtetëror, kanë detyrim që brenda dhjetë ditëve nga marrja e vendimit për shpalljen e zgjedhjeve, t'i paraqesin KSHPK-së të dhëna për numrin, llojin, targat dhe gjendjen e **mjeteve motorike zyrtare** në dispozicion të tyre.

Në pajtim me nenin 8-b, paragrafi 5, të Kodit zgjedhor, nëse subjektet nuk paraqesin të dhënat e kërkuara, KSHPK-ja është e detyruar të fillojë procedurën për kundërvajtje brenda 15 ditëve pas skadimit të afatit për dorëzimin e të dhënave. Megjithatë, për shkak të një boshllëku ligjor në Kodin zgjedhor, ku nuk parashikohen sanksione për kundërvajtje, KSHPK-ja nuk ka mundësi të fillojë procedura për kundërvajtje mbi këtë bazë. Duke pasur parasysh gjendjen e mungesës së një zgjidhjeje sanksionuese normative, KSHPK-ja, për

të parandaluar keqpërdorimin e automjeteve zyrtare për qëllime të fushatës zgjedhore, paraqiti njoftim në Ministrinë e punëve të brendshme duke kërkuar sigurimin e të dhënave për të gjitha automjetet zyrtare që i përdorin institucionet shtetërore. Ministria e punëve të brendshme i është përgjigjur kërkesës, duke siguruar të dhëna për 1,557 institucione. Gjithashtu, KSHPK-ja u dorëzoi njoftime organeve që emërojnë dhe zgjedhin persona udhëheqës, përkatësisht Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Bashkësisë së njësive të vetëqeverisjes lokale të Republikës së Maqedonisë së Veriut (BNJVL) me të dhëna për ato institucione që nuk kanë dorëzuar të dhënat e nevojshme.

Për shkak të faktit se një numër i vogël institucionesh dhe organesh shtetërore i janë përgjigjur kërkesës për përditësimin e të dhënave të regjistrit të automjeteve, Komisioni ka bërë publike të gjitha institucionet që nuk kanë dorëzuar informacion brenda afatit ligjor¹.

TË DHËNA TË OFRUARA PËR AUTOMJETE ZYRTARE

Analiza e të dhënave zyrtare të automjeteve nga institucionet tregon probleme serioze që mund të paraqesin rreziqe të mundshme korrupsioni dhe mungesë transparence. Nga gjithsej 1,557 institucione, vetëm 402 institucione dorëzuan informacionin e nevojshëm në kohën e duhur. Kjo përqindje është alarmante e ulët dhe tregon probleme të mundshme sistematike në drejtim të llogaridhënies dhe respektimit të detyrimeve ligjore.

Për më tepër, 329 institucione dorëzuan të dhëna, por jashtë afateve të përcaktuara. Kjo vonesë mund të jetë një shenjë e disiplinës së pamjaftueshme dhe vetëdijes për rëndësinë e transparencës, por gjithashtu mund të tregojë zvar-

¹ <https://dksk.mk/wp-content/uploads/2024/04/Copy-of-Vozila-za-objava-na-WEB-3.pdf>

ritje të qëllimshme për të fshehur parregullsitë e mundshme në përdorimin e automjeteve zyrtare.

Më shqetësues është fakti se 826 institucione nuk kanë dorëzuar informacion aspak, 10 prej të cilave janë ministri. Kjo paraqet një mangësi serioze në përmbushjen e detyrimeve ligjore dhe mund të sugjerojë në fshehje të vetëdijshme të informacionit për të shmangur mbikëqyrjen. Mungesa e ofrimit të të dhënave nga një numër institucionesh, përfshirë ministritë, është veçanërisht problematike sepse këto institucione menaxhojnë burime të konsiderueshme dhe mjete publike, që mund të sugjerojnë për keqpërdorime të mundshme, ku automjetet zyrtare përdoren për qëllime personale ose partiake dhe jo për nevojat e institucionit.

Për sa i përket parandalimit, kjo situatë kërkon një reagim të menjëhershëm. Duhet të forcohen mekanizmat e mbikëqyrjes dhe kontrollit, si dhe të vendosen sanksione më të rrepta ndaj institucioneve që nuk i përmbushin detyrimet e tyre në lidhje me dhënien e informacioneve. Duhet të merret parasysh edhe automatizimi i proceseve për dorëzimin dhe përpunimin e këtyre të dhënave.

Rritja e transparencës dhe llogaridhënies në këtë fushë është thelbësore për parandalimin e korrupsionit dhe forcimin e besimit të publikut në institucione. Prandaj, Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit dhe autoritetet e tjera kompetente duhet të marrin masa për të rritur ndërgjegjësimin dhe disiplinën midis institucioneve në përmbushjen e detyrimeve ligjore dhe për të siguruar transparencë të plotë në përdorimin e burimeve publike.

4. TË DHËNA NGA RAPORTET FINANCIARE

4.1. Të ardhurat

KSHPK-ja angazhohet në mënyrë aktive në parandalimin e korrupsionit në financimin e fushatave zgjedhore, veçanërisht duke monitoruar procesin e sigurimit dhe përdorimit të mjeteve. Në pajtim me nenin 83 të Kodit zgjedhor, financimi i fushatës zgjedhore mund të realizohet nëpërmjet burimeve të ndryshme, duke përfshirë mjete nga llogaria e rregullt e partive politike, tarifatat për anëtarësim, donacionet nga individë dhe persona juridikë, si dhe kreditë për fushatë.

Në kuadër të kompetencave të saj, KSHPK-ja luan një rol kyç në sigurimin e transparencës dhe ligjshmërisë së këtyre burimeve të financimit. Komisioni ndërmerr aktivitete për të kontrolluar përputhshmërinë e donacioneve me kufizimet ligjore, si dhe për të parandaluar keqpërdorimet e mundshme.

Në lidhje me përmbushjen e detyrimeve ligjore të radiodifuzerëve, mediave të shkruara dhe mediave elektronike (portaleve) në fushën e publikimit të reklamimit politik me pagesë, burimet financiare sigurohen nga mjetet e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa paguhen nga KSHZ-ja.

KSHPK-ja mbikëqyr procesin e alokimit të këtyre mjeteve, duke analizuar saktësinë e të dhënave të paraqitura në raportet financiare, të cilat më pas publikohen në faqen e internetit të KSHZ-së. Vëmendje e veçantë i kushtohet reklamimit politik me pagesë, të financuar përmes Buxhetit, si një formë mbështetjeje për prezantimin mediatik të kandidatëve. KSHPK-ja mbikëqyr transparencën e këtyre aktiviteteve dhe siguron që të mos ketë keqpërdorim ose mosrespektim të dispozitave ligjore.

Nga analiza e burimeve totale të financimit të fushatës zgjedhore, u konkludua se ajo është financuar me mjete financiare në shumën totale prej 385.022.129 denarë, dhe struktura e burimeve të financimit është paraqitur në grafikun e mëposhtëm:

Struktura e të ardhurave sipas burimeve të financimit

63,57%

Reklamim politik i paguar nga VFI

244.756.444 denarë

19,73%

Të ardhura të tjera nga llogaria bazë

75.979.798 denarë

13,30%

Persona fizikë - punë e rregullt

51.209.059 denarë

2,30%

Nga persona fizikë

8.852.253 denarë

0,22%

Në sende

839.775 denarë

0,31%

Nga persona juridikë

1.204.125 denarë

0,57%

Nga persona juridikë - punë e rregullt

2.180.675 denarë

GJITHSEJ

385.022.129 denarë

Struktura e burimeve të financimit për çdo pjesëmarrës të fushatës zgjedhore paraqitet veçmas në tabelën e mëposhtme:

Pjesëmarrës në fushatën zgjedhore	DONACIONE					Të ardhura të tjera nga llogaria bazë	Reklamim politik i paguar nga VFI	GJITHSEJ
	Nga persona fizikë	Nga persona juridikë	Në sende	Persona fizikë - punë e rregullt	Nga persona juridikë - punë e rregullt			
KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE	7.326.726,00	0,00	129.150,00	2.739.731,00	2,00	25.843.816,00	62.121.478,00	98.160.903,00
KOALICIONI MAQEDONIA JOTE	0,00	0,00	622.625,00	48.169.328,00	335.000,00	26.798.531,00	67.328.421,00	143.253.905,00
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË	813.327,00	604.125,00	0,00	0,00	1.673,00	0,00	7.319.361,00	8.738.486,00
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"	0,00	0,00	82.000,00	0,00	0,00	10.645.942,00	48.117.626,00	58.845.568,00
PARTIA POLITIKE E MAJTA	36.800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.562.000,00	9.154.057,00	15.752.857,00
KOALICIONI VLEN	675.400,00	600.000,00	0,00	300.000,00	0,00	2.492.250,00	45.463.557,00	49.531.207,00
LËVIZJA ZNAM	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	608.836,00	1.108.836,00
MAQEDONIA E VETME	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.245.927,00	753.933,00	2.999.860,00
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVA E RE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	353.808,00	353.808,00
PARTIA POLITIKE AVAJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	448.854,00	448.854,00
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	564.957,00	564.957,00
ERA E TRETË E MAQEDONISË	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	468.211,00	468.211,00
PARTIA JOTE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00	269.025,00	1.069.025,00
RODINA MAKEDONIJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	585.152,00	579.114,00	1.164.266,00
PARTIA POLITIKE E DJATHTA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT	0,00	0,00	0,00	0,00	1.344.000,00	6.180,00	645.786,00	1.995.966,00
PARTIA PUNËTORE	0,00	0,00	6.000,00	0,00	0,00	0,00	559.420,00	565.420,00
GJITHSEJ:	8.852.253,00	1.204.125,00	839.775,00	51.209.059,00	2.180.675,00	75.979.798,00	244.756.444,00	385.022.129,00

Nga analiza e të ardhurave sipas llojeve të burimeve të financimit, konstatuam se fushata zgjedhore financohet me 64% të mjeteve të siguruara nga Buxheti, ndërsa 36% janë mjete të siguruara nga burime të tjera financimi.

4.1.1. Të ardhurat për reklamim politik të paguar

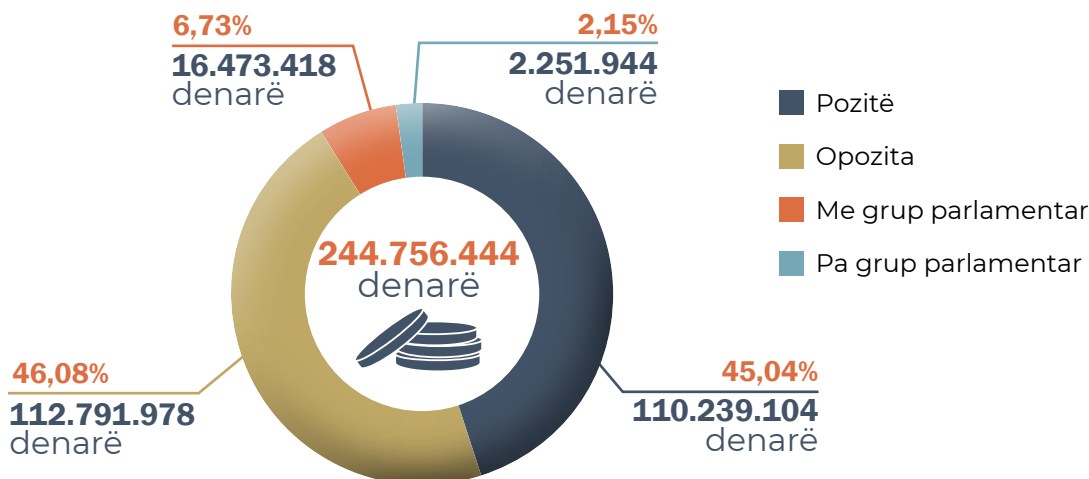
Shuma e mjeteve të përgjithshme të siguruara nga Buxheti i shtetit për reklamim të paguara politik dhe shpërndarja e tyre për pjesëmarrësit individualë në fushatën zgjedhore përcaktohet nga dispozitat e nenit 76-e (5) të Kodit zgjedhor, sipas të cilit mjetet financiare për reklamim të paguara politik të siguruara nga Buxheti gjatë procesit zgjedhor nuk duhet të kalojnë shumën prej 2 (dy) euro në kundërvlerë të denarit pa TVSH të llogaritur, për votues të regjistruar nga totali i votuesve të regjistruar në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Sa i përket kritereve që zbatohen gjatë alokimit të këtyre mjeteve financiare për pjesëmarrësit individualë në fushatën zgjedhore, shpërndarja e mjeteve të përgjithshme sipas një marrëveshjeje të mëparshme me shkrim u përcaktua si më poshtë:

- deri në 45% të mjeteve mund të përdoren nga dy partitë më të mëdha politike nga pozicioni që fitoi më shumë vota në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin;
- deri në 45% të mjeteve mund të përdoren nga dy partitë më të mëdha politike në opozitë, të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvend fituan më së shumti vota;
- deri në 7% të mjeteve mund të përdoren nga partitë politike në Kuvend që nuk fituan vende të mjaftueshme në zgjedhjet e fundit parlamentare për të formuar një grup parlamentar, dhe
- deri në 3% të mjeteve mund të përdoren nga partitë politike që nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin ose kandidatë.

Shpërndarja e mjeteve për reklamim politik të paguar në shumën totale prej 244.756.444 denarë, sipas të dhënave të shprehura në raportet e përgjithshme financiare është paraqitur në grafikun e mëposhtëm:

NDARJA E MJETEVE PËR REKLAMIM POLITIK TË PAGUAR

Shpërndarja e mjeteve për reklamim politik të paguar brenda çdo koalicioni bëhet në bazë të marrëveshjeve të shkruara të lidhura më parë, në përputhje me nenin 76-e paragrafi 5 të Kodit zgjedhor. Në pajtim me marrëveshjet e paraqitura në Komisionin shtetëror të zgjedhjeve, shuma totale e dakorduar për reklamim politik të paguar të të gjithë pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore është 223.891.020 denarë, që tregon se shpenzimet mbi këtë bazë të shprehura në raportet përgjithshme financiare janë më të larta për 20.865.424 denarë se shumatat e përcaktuara kontraktuale.

Në pajtim me nenin 76-d pika 3 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve paguan shpenzimet për reklamimin politik të paguar të publikuar bazuar në një faturë të paraqitur nga transmetuesit, mediat e shtypura dhe mediat elektronike (internet portalet) në afat prej 30 ditë nga publikimi i rezultateve përfundimtare. Bashkëngjitur me faturën e paraqitur është Marrëveshja, plani i medias nga Pjesëmarrësi në fushatën zgjedhore dhe Raporti mbi shërbimet e realizuara të përgatitura nga radiodifuzerët, media e shkruar dhe media elektronike (internet portalet).

Nëse Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, gjatë kryerjes së kontrollit të të gjithë dokumentacionit, konstaton mangësi, mospërputhje ose dokumentacion mbështetës jo të plotë nga pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore, kjo do të shkaktojë pamundësinë e kompensimit të diferencës së përcaktuar, prandaj një pjesë e shpenzimeve për radiodifuzerët, mediat e shkruara dhe mediat elektronike (portalet) do të mbeten të papaguara.

Theksojmë se Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, brenda afatit të përcaktuar ligjor, nuk i ka shlyer plotësisht detyrimet e tij, gjegjësisht që nga data 23.08.2024 ka paguar fonde në vlerë prej 7.824.013 denarë, që paraqet vetëm 3% të detyrimit të përgjithshëm për reklamim politik të paguar.

Arsyeja e prolongimit është mungesa e mjeteve buxhetore, të cilat i janë rishpërndarë një organi tjetër shtetëror.

Vonesat e shlyerjes së pagesës mund të kenë pasoja të rëndësishme, duke përfshirë:

- mosrespektimi i afateve ligjore mund të dëmtojë besimin e subjekteve politike dhe mediave në transparencën dhe efektivitetin e procesit zgjedhor dhe
- kjo situatë nxjerr në pah nevojën për një planifikim dhe menaxhim më të mirë të burimeve financiare nga institucionet shtetërore në mënyrë që të shmangen mungesa të tilla në të ardhmen..

Në grafikun e mëposhtëm paraqitet shpërndarja e mjeteve financiare të përgjithshme për reklamim politik të paguar sipas kriterëve përkatëse për pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore

REKLAMIM I PAGUAR POLITIK

Për dy partitë më të mëdha politike të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e RMV-së, të cilat kanë fituar më shumë vota - **45%**

Janë shfrytëzuar **45,04%** e mjeteve të përgjithshme në llogaritë e pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore në shumë prej **110.239.104,00** denarë

KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE	62.121.478,00	25,38%
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"	48.117.626,00	19,66%

Për dy partitë më të mëdha politike të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë në Kuvendin e RMV-së kanë fituar më shumë vota - **45%**

Janë shfrytëzuar **46,08%** e mjeteve të përgjithshme të llogarive të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore në shumë prej **112.791.978,00** denarë

KOALICIONI MAQEDONIA JOTE	67.328.421,00	27,51%
KOALICIONI VLEN	45.463.557,00	18,58%

Për partitë politike në Kuvendin e RMV-së të cilat në zgjedhjet e fundit kanë fituar mjaftueshëm deputetë për të formuar grup parlamentar - **7%**

Janë shfrytëzuar **6,73%** e mjeteve të përgjithshme të llogarive të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore në shumë prej **16.473.418,00** denarë

PARTIA POLITIKE E MAJTA	9.154.057,00	3,74%
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË	7.319.361,00	2,99%

Për partitë politike të cilat nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin e RMV-së ose kandidatë - **3%**

Janë shfrytëzuar **2,15%** e mjeteve të përgjithshme të llogarive të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore në shumë prej **5.251.944,00** denarë

LËVIZJA ZNAM	608.836,00	0,25%
MAQEDONIA E VETME	753.933,00	0,31%
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVA E RE	353.808,00	0,14%
PARTIA POLITIKE AVAJA	448.854,00	0,18%
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE	564.957,00	0,23%
ERA E TRETË E MAQEDONISË	468.211,00	0,19%
PARTIA JOTE	269.025,00	0,11%
RODINA MAKEDONIJA	579.114,00	0,24%
PARTIA POLITIKE E DJATHTA	0,00	0,00%
PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT	645.786,00	0,26%
PARTIA PUNËTORE	559.420,00	0,23%

4.1.2. Të ardhura të tjera

Përveç financimit publik nga Buxheti, fushata zgjedhore financohet nga burime të tjera të financimit në bazë të: të ardhurave nga transferimi i mjeteve nga llogaria për funksionimin e rregullt të partisë politike, të ardhurave nga donacionet e transferuara nga llogaria për funksionimin e rregullt të partive politike dhe nga donacionet nga persona juridikë dhe fizikë, donacionet në mallra dhe shërbime në llogarinë për fushatën zgjedhore. Të ardhurat e realizuara në bazë të këtyre bazave janë në shumën totale prej 140.265.685 mijë denarë.

Tabela tregon strukturën e të ardhurave të tjera të krijuara në llogaritë e pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore mbi bazat e mësipërme.

TË ARDHURA TË TJERA

Pjesëmarrës në fushatën zgjedhore	DONACIONE					Të ardhura të tjera nga llogaria bazë	Totali
	Nga persona fizikë	Nga persona juridikë	Në sende	Persona fizikë - punë e rregullt	Nga persona juridikë - punë e rregullt		
KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE	7.326.726,00	0,00	129.150,00	2.739.731,00	2,00	25.843.816,00	36.039.425,00
KOALICIONI MAQEDONIA JOTE	0,00	0,00	622.625,00	48.169.328,00	335.000,00	26.798.531,00	75.925.484,00
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË	813.327,00	604.125,00	0,00	0,00	1.673,00	0,00	1.419.125,00
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"	0,00	0,00	82.000,00	0,00	0,00	10.645.942,00	10.727.942,00
PARTIA POLITIKE E MAJTA	36.800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.562.000,00	6.598.800,00
KOALICIONI VLEN	675.400,00	600.000,00	0,00	300.000,00	0,00	2.492.250,00	4.067.650,00
LËVIZJA ZNAM	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	500.000,00
MAQEDONIA E VETME	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.245.927,00	2.245.927,00
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVA E RE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA POLITIKE AVAJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ERA E TRETË E MAQEDONISË	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA JOTE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00	800.000,00
RODINA MAKEDONIJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	585.152,00	585.152,00
PARTIA POLITIKE E DJATHHTA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT	0,00	0,00	0,00	0,00	1.344.000,00	6.180,00	1.350.180,00
PARTIA PUNËTORE	0,00	0,00	6.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000,00
Gjithsej:	8.852.253,00	1.204.125,00	839.775,00	51.209.059,00	2.180.675,00	75.979.798,00	140.265.685,00

Transferimi i mjeteve financiare **nga llogaria e rregullt** në partitë politike është një burim i përdorur shpesh për financimin e fushatave zgjedhore. Kjo praktikë është veçanërisht e rëndësishme për të siguruar stabilitet financiar dhe vazhdimësi të aktiviteteve politike. Është e rëndësishme të theksohet se disa nga kandidatët përdorin depozita nga donacione nga individë ose mjete nga financimi i rregullt i partive politike, si bazë për transferimin e mjeteve financiare.

Transferim më të madh në bazë të donacioneve të pranuar nga subjektet fizike bëhet nga Koalicioni Maqedonia Juaj në vlerë prej 48.169.328 denarë, ndërsa transferimi i mjeteve nga llogaritë për financim të rregullt të partive politike ka Koalicioni Maqedonia Juaj në vlerë prej 26.798.531 denarë, Koalicioni Ardhmëria Evropiane në vlerë prej 25.843.816 denarë dhe Koalicioni Fronti Evropian në vlerë prej 10.645.942 denarë.

Në bazë të transferimit të të ardhurave nga llogaritë për veprimtari të rregullta të partive politike, kanë Koalicionet Makedonija Jote në vlerë prej 26.798.531 denarë, Koalicioni Ardhmëria Evropiane në vlerë prej 25.843.816 denarë dhe Koalicioni Fronti Evropian në vlerë prej 10.645.942 denarë

Persona fizikë kanë të drejtë të bëjnë donacione në vlerë prej 3.000 euro në kundërvlerë të denarit. Ky limit donacionesh është respektuar nga të gjithë kandidatët.

Kur krahasohet mënyra e mbledhjes së **donacioneve** nga pjesëmarrësit, vërehet se disa pjesëmarrës preferojnë që donacionet të depozitohen në llogarinë e transaksioneve të partive politike, ndërsa të tjerët mbledhin donacione direkt në llogarinë e kandidatit për fushatën zgjedhore. Konstatuam se donacionet janë depozituar drejtpërdrejt në llogarinë e dedikuar për fushatën zgjedhore.

Koalicioni për të Ardhmen Evropiane mbledhi 7.326.726 denarë, Koalicioni Guximshëm për Maqedoninë mbledhi donacione në vlerë prej 813.327 denarë, Koalicioni Vlen 675.400 denarë, ndërsa Partia Politike E Majta mbledhi 368.000 denarë. 13 pjesëmarrësit e tjerë nuk mbledhën donacione nga persona fizikë.

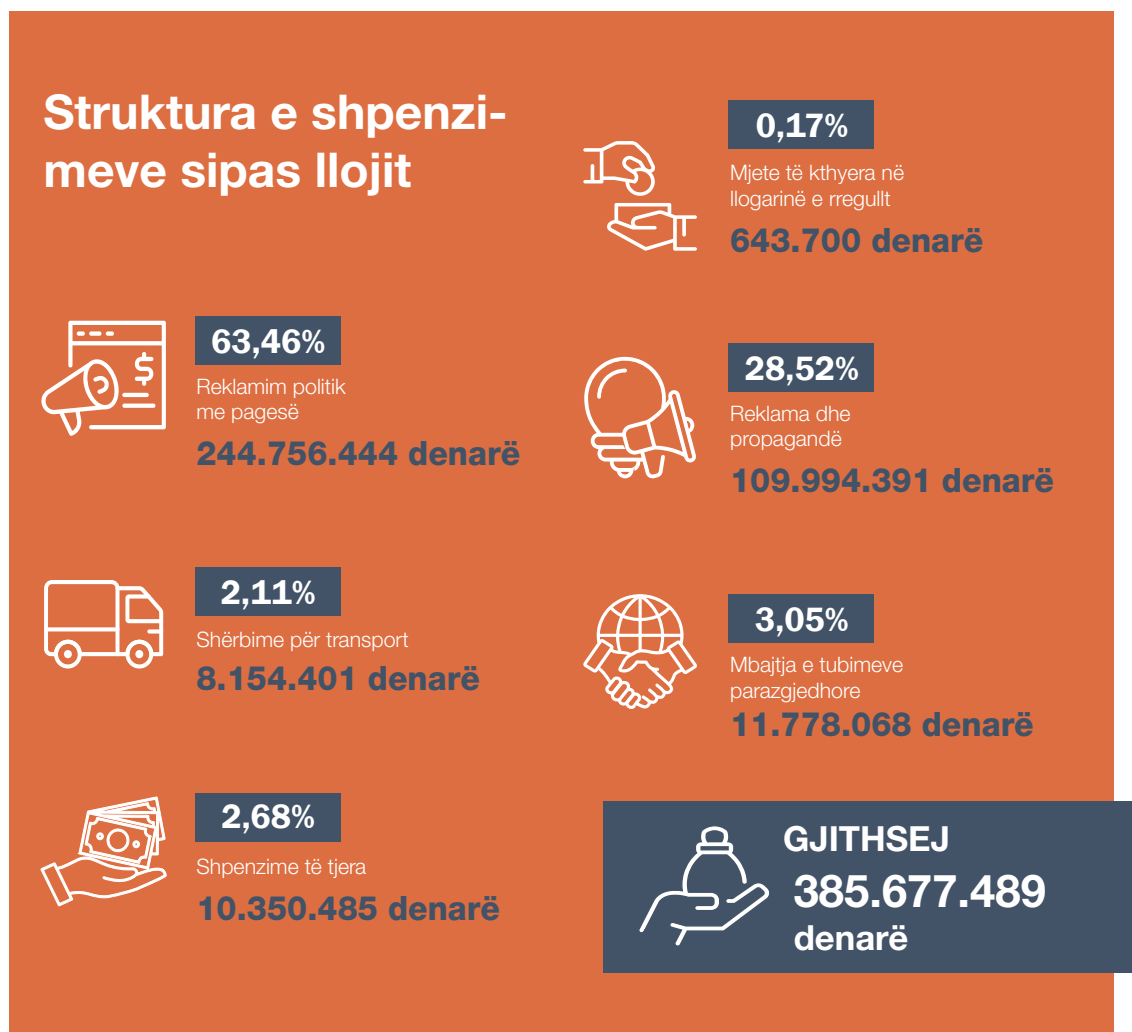
Edhe pse personat juridikë kanë mundësi ligjore të dhurojnë deri në 30.000 euro në kundërvlerë të denarit, nuk janë regjistruar shuma të mëdha të donacioneve, ndërsa numri i personave juridikë që kanë dhuruar para është i vogël.

4.2. Shpenzimet

Shpenzimet e fushatës zgjedhore mbulojnë të gjitha mjetet e reklamimit të përdorura gjatë fushatës zgjedhore me qëllim të promovimit të programit dhe ideve të pjesëmarrësit në zgjedhje. Në bazë të dispozitave të nenit 84 të Kodit zgjedhor, pjesëmarrësi në zgjedhje mund të shpenzojë deri në 110 denarë për votues të regjistruar në njësinë zgjedhore ose komunën për të cilën ka dorëzuar listën e kandidatëve për të gjitha raundet e zgjedhjeve.

Shpenzimet e realizuara në bazat e deklaruara shprehen në shumën totale prej 385.677.489 denarë.

Grafiku tregon strukturën e shpenzimeve të realizuara në llogaritë e pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore:

Struktura e shpenzimeve për çdo pjesëmarrës në fushatën zgjedhore paraqitet veçmas në tabelën e mëposhtme:

SHPENZIME PËR							
Pjesëmarrës në fushatën zgjedhore	Shpenzime për transport	Reklama dhe propagandë	Mbajtja e tubimeve parazgjedhore	Reklamim politik me pagesë	Mjete të kthyera në llogarinë e rregullt	Shërbime të tjera	TOTALI
KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE	4.003.670,00	27.273.103,00	1.138.700,00	62.121.478,00	0,00	3.623.952,00	98.160.903,00
KOALICIONI MAQEDONIA JOTE	3.850.000,00	59.131.639,00	9.705.531,00	67.328.421,00	0,00	3.238.314,00	143.253.905,00
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË	0,00	1.256.001,00	87.508,00	7.319.361,00	0,00	75.616,00	8.738.486,00
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"	0,00	9.513.136,00	124.102,00	48.117.626,00	0,00	1.090.704,00	58.845.568,00
PARTIA POLITIKE E MAJTA	141.889,00	4.528.560,00	122.227,00	9.154.057,00	0,00	1.806.124,00	15.752.857,00
KOALICIONI VLEN	115.500,00	3.966.131,00	600.000,00	45.463.557,00	0,00	41.379,00	50.186.567,00
LËVIZJA ZNAM	0,00	499.023,00	0,00	608.836,00	0,00	977,00	1.108.836,00
MAQEDONIA E VETME	24.736,00	1.967.111,00	0,00	753.933,00	0,00	254.080,00	2.999.860,00
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVE E RE	0,00	0,00	0,00	353.808,00	0,00	0,00	353.808,00
PARTIA POLITIKE AVAJA	0,00	0,00	0,00	448.854,00	0,00	0,00	448.854,00
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE	0,00	0,00	0,00	564.957,00	0,00	0,00	564.957,00
ERA E TRETË E MAQEDONISË	0,00	0,00	0,00	468.211,00	0,00	0,00	468.211,00
PARTIA JOTE	0,00	0,00	0,00	269.025,00	643.700,00	156.300,00	1.069.025,00
RODINA MAKE-DONIJA	0,00	548.752,00	0,00	579.114,00	0,00	36.400,00	1.164.266,00
PARTIA POLITIKE E DJATHTA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT	18.606,00	1.304.935,00	0,00	645.786,00	0,00	26.639,00	1.995.966,00
PARTIA PUNËTORE	0,00	6.000,00	0,00	559.420,00	0,00	0,00	565.420,00
Gjithsej:	8.154.401,00	109.994.391,00	11.778.068,00	244.756.444,00	643.700,00	10.350.485,00	385.677.489,00

Analiza e kryer nga KSHPK-ja e shpenzimeve të paraqitura në raportet e përgjithshme financiare të pjesëmarrësve në fushatë dhe të dhënat nga raportet e dorëzuara nga bankat afariste, treguan rezultate të kënaqshme, përveç Koalicionit Partia tënde, ku nuk janë paraqitur shpenzime në shumën prej 658.998 denarë, të cilat sipas raporteve të dorëzuara nga banka afariste janë paguar me detyrë, prandaj të ardhurat e paraqitura nga transferimi i mjeteve financiare nga llogaria e rregullt e partisë politike janë më të ulëta me shumën e paraqitur.

4.2.1. Shpenzime për reklamim politik të paguar

Kemi realizuar një analizë të mjeteve financiare për reklamim politik të paguar, të cilat përfshijnë shpenzimet e radiodifuzerëve, mediave elektronike (internet portalet) dhe mediave të shkruara dhe ato paraqiten veçmas për secilin pjesëmarrës në fushatën zgjedhore në grafikun e mëposhtëm.

Në pajtim me nenin 76-d paragrafi 6 të Kodit zgjedhor, shuma maksimale që mund të paguhet në një media elektronike (internet portal) ose media të shkruara nga një pjesëmarrës në procesin zgjedhor nuk mund të jetë më shumë se 15.000 euro në kundërvlerë të denarit pa TVSH.

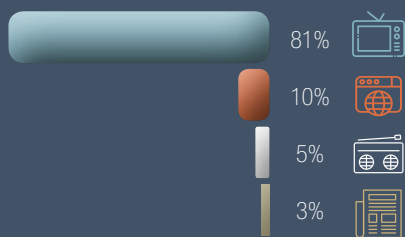
Përveç kësaj, shuma totale që një pjesëmarrës mund të shpenzojë për prezantim mediatik në të gjitha mediat elektronike dhe të shkruara nuk mund të përfshijë më shumë se 25% të burimeve financiare të alokuara.

Analiza e strukturës për reklamim të paguar politik të kandidatëve për zgjedhjet parlamentare tregon se forma më dominuese e reklamimit është televizioni, për të cilin janë realizuar mjete në vlerë prej 177.028.897 denarë, gjegjësisht 72%, për portalet e internetit mjete në vlerë prej 50.574.107 denarë, gjegjësisht 21%, për radion 14.373.747 denarë ose 6% dhe vetëm 1%, gjegjësisht 3.860.693 denarë për reklamim në mediat e shkruara.

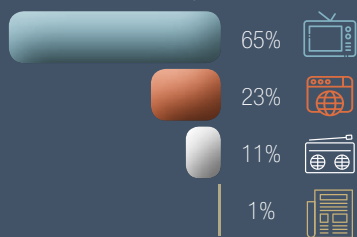
Konstatuam se shpenzimet për prezantimin mediatik në mediat elektronike dhe të shtypura nga 7 pjesëmarrës në fushatën zgjedhore tejkalojnë kufirin e lejuar ligjërisht prej 25% të reklamimit politik të paguar në shumën totale prej 1,640,311 denarë.

Struktura e shpenzimeve për reklamim politik të paguar për secilin pjesëmarrës në zgjedhjet parlamentare paraqitet në grafikun e mëposhtëm:

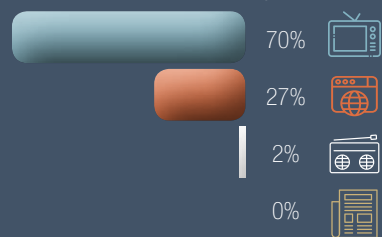
KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE

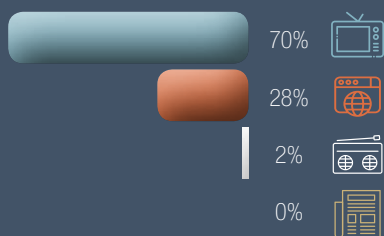
KOALICIONI MAQEDONIA JOTE

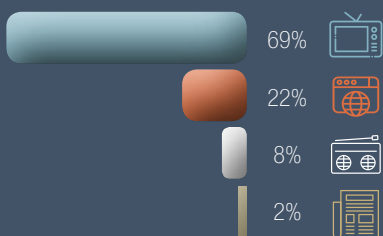
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË

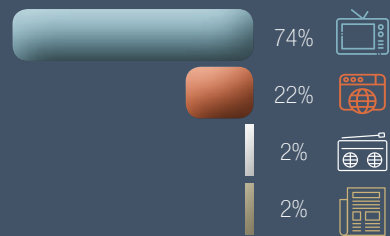
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"

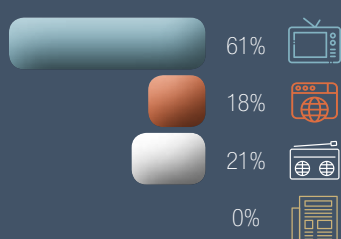
PARTIA POLITIKE E MAJTA

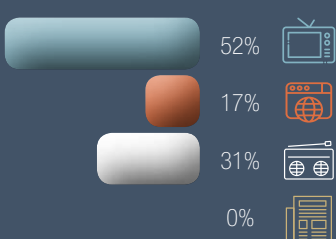
KOALICIONI VLEN

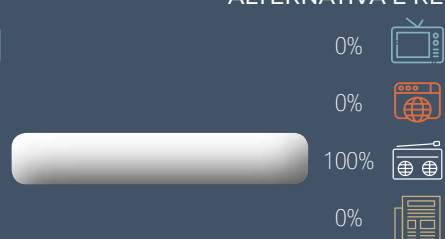
LËVIZJA ZNAM

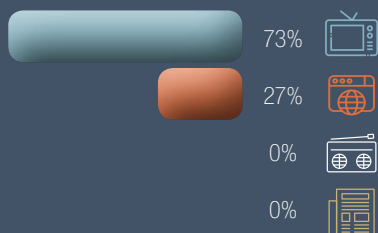
MAQEDONIA E VETME

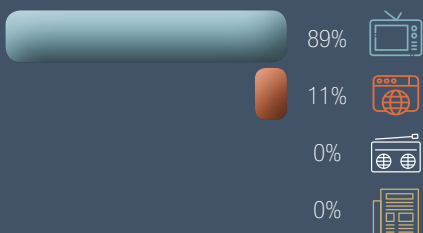
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVA E RE

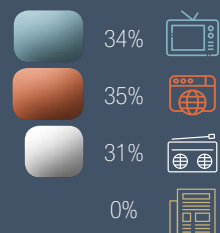
PARTIA POLITIKE AVAJA

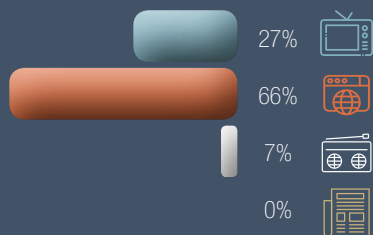
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE

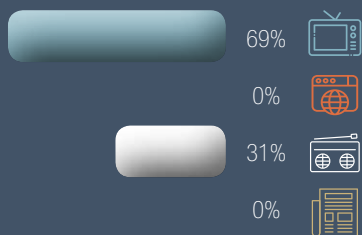
ERA E TRETË E MAQEDONISË

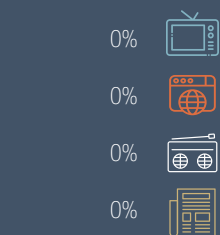
PARTIA JOTE

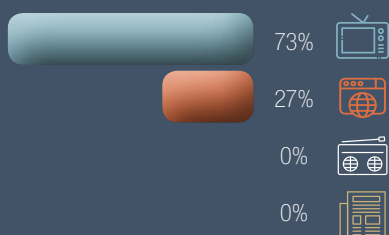
RODINA MAKEDONIJA

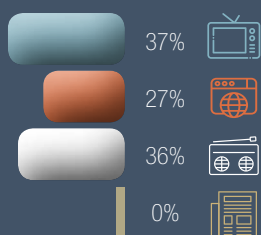
PARTIA POLITIKE E DJATHTA

PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT

PARTIA PUNËTORE

televizion

portalet e internetit

radio

mediat e shtypura

Theksojmë se KSHPK-ja konsideron se financimi i procesit zgjedhor me mjete nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë duhet të shfuqizohet, për shkak të ekzistencës së rrezeve të korrupsionit dhe ndikimit të ardhshëm të partive politike në politikën editoriale të mediave.

4.2.2. Shpenzime të tjera

Nëse analizohen shpenzimet e tjera të bëra gjatë fushatës zgjedhore, pa reklamim të paguar politik nga Buxheti i shtetit, mund t'i kategorizojmë këto shpenzime sipas qëllimit të tyre dhe të kemi një pasqyrë më të qartë se për cilat zëra shpenzohen më shumë mjete financiare.

SHPENZIME PËR						
Pjesëmarrës në fushatën zgjedhore	Shpenzime për transport	Reklama dhe propagandë	Mbajtja e tubimeve parazgjedhore	Mjete të kthyera në llogarinë e rregullt	Shërbime të tjera	TOTALI
KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE	4.003.670,00	27.273.103,00	1.138.700,00	0,00	3.623.952,00	36.039.425,00
KOALICIONI MAQEDONIA JOTE	3.850.000,00	59.131.639,00	9.705.531,00	0,00	3.238.314,00	75.925.484,00
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË	0,00	1.256.001,00	87.508,00	0,00	75.616,00	1.419.125,00
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"	0,00	9.513.136,00	124.102,00	0,00	1.090.704,00	10.727.942,00
PARTIA POLITIKE E MAJTA	141.889,00	4.528.560,00	122.227,00	0,00	1.806.124,00	6.598.800,00
KOALICIONI VLEN	115.500,00	3.966.131,00	600.000,00	0,00	41.379,00	4.723.010,00
LËVIZJA ZNAM	0,00	499.023,00	0,00	0,00	977,00	500.000,00
MAQEDONIA E VETME	24.736,00	1.967.111,00	0,00	0,00	254.080,00	2.245.927,00
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVA E RE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA POLITIKE AVAJA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ERA E TRETË E MAQEDONISË	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA JOTE	0,00	0,00	0,00	643.700,00	156.300,00	800.000,00
RODINA MAKE-DONIJA	0,00	548.752,00	0,00	0,00	36.400,00	585.152,00
PARTIA POLITIKE E DJATHTA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT	18.606,00	1.304.935,00	0,00	0,00	26.639,00	1.350.180,00
PARTIA PUNËTORE	0,00	6.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000,00
Gjithsej:	8.154.401,00	109.994.391,00	11.778.068,00	643.700,00	10.350.485,00	140.921.045,00

Kjo analizë ofron një kuptim të detajuar të strukturës financiare të fushatës zgjedhore, duke identifikuar fushat kryesore ku kandidatët dhe partitë politike investojnë më shumë burime. Kjo qasje na jep mundësi të shqyrtojmë komponentët kryesorë të fushatës, siç janë logjistika, aktivitetet organizative, marketingu (përveç reklamimit në media), shpenzimet për aktivitete ne terren dhe shpenzime të tjera operacionale dhe administrative.

Pjesa më e madhe e shpenzimeve të pjesëmarrësve në fushatë, përkatësisht 75%, janë shpenzuar për reklamim dhe propagandë në vlerë prej 109.994.391 denarë.

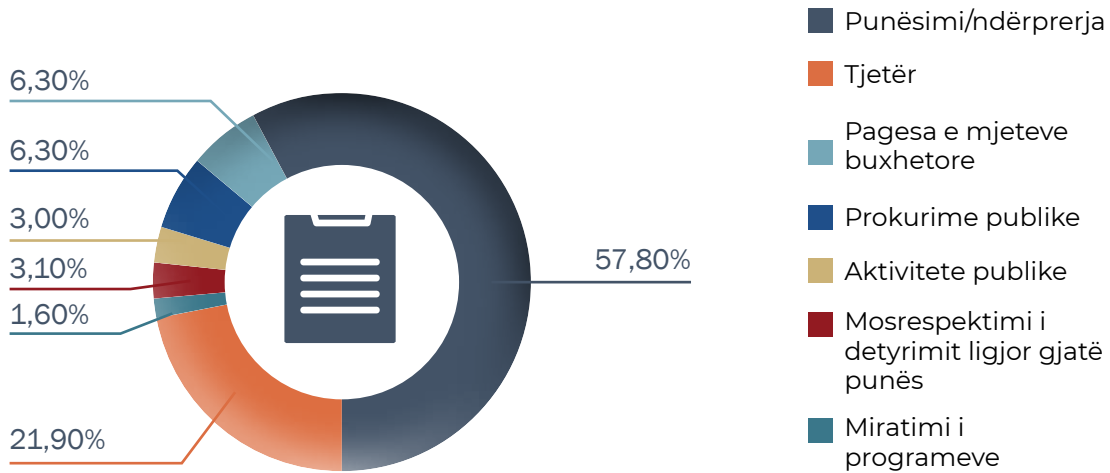
Fushata më e shtrenjtë, sipas të dhënave të analizuara, pa përfshirë reklamat politike të paguara, është ajo e Koalicionit Maqedonia Juaj, me shpenzime totale prej 75.925.484 denarë, përkatësisht 54% të mjeteve totale të shpenzuara. Më pas është fushata e Koalicionit për të Ardhmen Evropiane e cila kushtoi 36.039.425 denarë, gjë që e bën atë fushatën e dytë më të madhe për sa i përket shpenzimeve me 26%, ndërsa fushata e të gjithë pjesëmarrësve të tjerë është 20% dhe shpenzimet individualisht për pjesëmarrës janë dukshëm më të ulëta.

5. VENDIME NË KOMPETENCË TË KSHPK-SË

Gjatë procesit zgjedhor, KSHPK-ja formoi gjithsej 65 lëndë, të cilat ishin rezultat i raportimeve për shkelje të dyshuara të Kodit zgjedhor dhe Ligjit për parandalimin e korrupsionit, raste të formuara me iniciativë të vetë Komisionit, si dhe një kundërshtimi të paraqitur nga një organizator i një fushate zgjedhore. Kjo paraqet angazhim të rëndësishëm të KSHPK-së në mbrojtjen e integritetit të procesit zgjedhor dhe parandalimin e aktiviteteve korruptive.

Analiza tregon se shumica e parregullsive zgjedhore të raportuara 58% i referohen shkeljeve të nenit 8-a paragrafi 1 alineja 3 të Kodit zgjedhor, i cili përcakton se: *“nga dita e vendimit për shpalljen e zgjedhjeve deri në fund të zgjedhjes së Presidentit të Republikës së Maqedonisë, deputetët në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë dhe zgjedhja e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë në përputhje me rezultatet e zgjedhjeve, si dhe nga dita e vendimit për shpalljen e zgjedhjeve deri në fund të zgjedhjeve për zgjedhjen e kryetarit të komunës ose anëtarëve të këshillit, përkatësisht deri në konstituimin e këshillit të komunave dhe Qytetit të Shkupit, nuk mund të fillohet procedurë për punësimin e personave të rinj ose procedurë për ndërprerjen e punësimit në institucionet shtetërore dhe publike, ndërsa procedurat e filluara vihen në pritje, përveç në raste urgjente dhe të pa prolongueshme.”*

BAZA PËR PARAQITJEN E RAPORTIMIT

5.1. Lëndë në bazë të raportimeve

Nga gjithsej 61 raportime të dorëzuara nga qytetarët dhe institucionet, KSHPK-ja ka proceduar në lidhje me 53 raste, për të cilat ka marrë 45 vendime nën kompetencën e saj, duke treguar efektivitetin në procedimin e raportimeve. Nga totali i vendimeve të marra, janë marrë 30 vendime për ndalim, 15 vendime për refuzim, ndërsa 8 raste janë mbyllur me konkluzione për shkak të përmbajtjes identike ose të ngjashme.

Në kuadër të kompetencave të tij sipas nenit 17, paragrafi 1, pika 5 të Ligjit për Parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave, KSHPK-ja ka iniciuar 6 iniciativa për fillimin e procedimit penal në rastet në të cilat ka vepruar.

Gjithashtu, KSHPK-ja në përputhje me nenin 17 paragrafi 1 pika 4 të Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave, KSHPK ka filluar 4 iniciativa para autoriteteve kompetente për ngritjen e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë së personave zyrtarë.

Duke vepruar në këtë mënyrë, KSHPK-ja demonstroi angazhimin e saj në identifikimin dhe sanksionimin e aktiviteteve të mundshme korruptive.

5.2. Lëndë të iniciuara me vetë iniciativë

KSHPK-ja formoi gjithsej 3 lëndë me iniciativë të saj, pas një njoftimit nga mediat, në lidhje me shkeljet e dyshuara të Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave dhe Kodit zgjedhor.

Dy nga këto raste kanë të bëjnë me procedurat e prokurimit publik, dhe një rast është formuar për shkak të dyshimeve për ndërprerje të parregullt të kontratave të personave të angazhuar në institucion nga sfera e kulturës. KSHPK-ja ka marrë 2 vendime për ndalim.

5.3. Raste të formuara pas pranimit të ankesës

Në KSHPK gjatë periudhës pas shpalljes së procesit zgjedhor është paraqitur nga ankesë nga organizator i një fushate zgjedhore, e cila përmbante pretendime kundër Akademisë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë, për shkak të dyshimit për shkelje në mënyrë që pas shpalljes së Zgjedhjeve për President të Republikës së Maqedonisë së Veriut në vitin 2024, në Akademinë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë “Pavel Shatev” ka filluar procedura e punësimit, e cila u iniciua pas shpalljes publike për pranimin e 130 pjesëmarrësve.

Për këtë rast, KSHPK-ja vendosi në dy seanca të veçanta në të cilat u morën dy vendime: Vendimi i regjistruar me numër 12-1330/15 i datës 11.04.2024 dhe Vendimi me numër 12-1330/56 i datës 20.04.2024, i cili miratoi Ankesën e organizatorit dhe pjesëmarrësit të fushatës zgjedhore, dhe në të njëjtën kohë detyroi Akademinë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë të pezullojë procedurën e filluar.

Pala e pakënaqur ka paraqitur ankim në Gjykatën administrative dhe më pas në Gjykatën e lartë administrative, ku është marrë vendim gjyqësor me të cilin ankesa është refuzuar si e pabazuar.

Në lidhje me këtë rast, KSHPK-ja ka paraqitur edhe 2 (dy) nisma për përcaktimin e përgjegjësisë, si më poshtë:

- kundër Kryetarit dhe anëtarëve të Këshillit drejtues të Akademisë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë “Pavel Shatev” për shkelje të Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit, autoriteteve kompetente: Këshillit gjyqësor, Gjykatës supreme, Shoqatës së

gjyqtarëve, Këshillit të prokurorëve publikë, Prokurorit publik të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Shoqatës së prokurorëve publikë dhe Ministrisë së drejtësisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe

- kundër Drejtorit të Akademisë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë “Pavell Shatev” deri te Këshilli drejtues i Akademisë për gjyqtarë dhe prokurorë publikë “Pavell Shatev” dhe Ministria e drejtësisë.

Procedura për përcaktimin e përgjegjësisë nga KSHPK-ja ka filluar brenda afateve ligjore, si dhe brenda kompetencave të përcaktuara ligjërisht të Komisionit. Gjegjësisht, Iniciativa për fillimin e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë është dorëzuar brenda 15 ditëve nga marrja e vendimit të fundit nga Gjykata e lartë administrative e Republikës së Maqedonisë së Veriut, në lidhje me rastin konkret, dhe në përputhje me Ligjin për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit. Përkundër kësaj, duam të theksojmë se periudha 15-ditore nuk është një periudhë paraprake, është një periudhë udhëzuese, përkatësisht, duke e humbur atë, humbet e drejta për të ndërmarrë një veprim të caktuar, sepse nuk ka asnjë dispozitë në ligj që parashikon pasojën e mosveprimit pas asaj periudhe.

LLOJET E VENDIMEVE

VENDIME PËR REFUZIM	kur vlerëson se nuk ka kompetencë për veprim, vlerëson se organ tjetër është kompetent të veprojë, nuk ka sugjerime ose prova të mjaftueshme për veprime joligjore ose të palejueshme të personave zyrtarë gjatë ushtrimit të autorizimeve publike dhe detyrës zyrtare, nuk ka mundësi të sigurojë informacione plotësuese për akuzat në raportim (raportim anonim).
VENDIME PËR NDËR-PRERJE	në rastet kur me përcaktimin e gjendjes faktike nuk është konstatuar shkelje e ligjit pse kur paraqet iniciativë në organ tjetër kompetent.

NUMRI I LËNDËVE DHE STRUKTURA

65	61 RAPORTIME
	3 ME INICIATIVË TË KOMISIONIT
	1 ANKESA

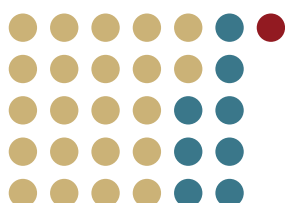
GJITHSEJ 61 RAPORTIME

53 RAPORTIME TË PËRFUNDUARA

30 vendime për ndër- prerjen e procedurës	15 vendime për refuzimin e raportimit	8 konkluzione për bashkimin e raportimeve

30 VENDIME PËR NDËRPRERJE

22 nuk është kon- statuar shkelje e ligjit	7 është konstat- uar shkelje e ligjit	1 shkelje e ligjit, ndryshim i gjendjes faktikea

6 iniciativa
penale

5 iniciativa për përcaktimin e
përgjegjësisë së personave zyr-
tarë

KSHPK-ja gjatë procesit zgjedhor demonstroi një nivel të lartë aktiviteti dhe angazhimi në mbrojtjen e ligjshmërisë dhe parandalimin e korrupsionit. Formimi dhe përpunimi i një numri të madh të rasteve, si dhe paraqitja e kërkesave për ndjekje penale dhe përcaktimi i përgjegjësive, tregojnë seriozitetin me të cilin Komisioni i trajton shkeljet e mundshme të ligjit. .

Vendimet e KSHPK-së dhe iniciativat e nisura në raste të caktuara rezultuan me pasoja ligjore, gjë që konfirmon më tej rëndësinë e punës së Komisionit në ruajtjen e rendit ligjor dhe mbrojtjen e interesit publik.

KSHPK-ja do të vazhdojë të shqyrtojë dhe analizojë këto fusha të parregullsive zgjedhore, me qëllim përmirësimin e zbatimit të legjislacionit dhe parandalimin e shkeljeve të ardhshme. Të gjitha raportimet shqyrtohen seriozisht dhe merren masa për korrigjimin e parregullsive të identifikuara.

6. RAPORTIMI FINANCIAR

Detyrimi ligjor i pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore është të paraqesin raporte për të ardhurat dhe shpenzimet në Komisionin shtetëror për parandalimin e korrupsionit, i cili është një mekanizëm i rëndësishëm për të siguruar transparencë dhe llogaridhënie në financimin e aktiviteteve zgjedhore. Këto raporte janë thelbësore për mbikëqyrjen e flukseve financiare dhe për të siguruar që të gjitha aktivitetet e lidhura me fushatën të zhvillohen në përputhje me kornizat ligjore.

Çdo pjesëmarrës në procesin zgjedhor është i detyruar ligjërisht të raportojë të gjitha burimet e të ardhurave, përfshirë donacionet nga persona fizikë dhe persona juridikë, si dhe të regjistrojë të gjitha shpenzimet e bëra gjatë fushatës. Këto raporte mundësojnë që KSHPK-ja të vlerësojë ligjshmërinë e aktiviteteve financiare dhe të identifikojë parregullsitë e mundshme ose praktikat korruptive, të tilla si tejkalimet e kufijve të lejuar të shpenzimeve, donacionet e padeklaruar ose parregullsitë në shpenzimin e mjeteve financiare.

Dorëzimi i këtyre raporteve është një hap i rëndësishëm në ndërtimin e besimit midis publikut dhe partive politike dhe kandidatëve, si dhe në mbrojtjen e integritetit të procesit zgjedhor. Përmes verifikimit dhe analizës së rregullt të këtyre të dhënave, KSHPK-ja përmbush misionin e saj për të parandaluar korrupsionin dhe për të siguruar zgjedhje të drejta dhe të barabarta.

RAPORTE TË DORËZUARA

	Raport për donacione dita e 11-të	Raport për donacionet nga dita e 11-të deri në fund të raundit të parë	Raporton me formularin për donacione 1 ditë pas përfundimit të fushatës deri në mbylljen e llogarisë	Raporti i përgjithshëm financiar
	Neni 84-b, paragrafi 1a.1	Neni 84-b, paragrafi 1a.1	Neni 84-b, paragrafi 3	Neni 85
	Afati i fundit për dorëzim	Afati i fundit për dorëzim	Afati i fundit për dorëzim	Afati i fundit për dorëzim
	28.04.2024	07.05.2024	fushatë, deri në mbylljen e faturës	jo më vonë se 15 ditë nga mbyllja e llogarisë
KOALICIONI PËR TË ARDHMEN EVROPIANE	✓	✓	✓	✓
KOALICIONI MAQEDONIA JOTE	✓	✓	✓	✓
KOALICIONI GUXIMSHËM PËR MAQEDONINË	✓	✓	✓	✓
KOALICIONI "FRONTI EVROPIAN"	✓	✓	✓	✓
PARTIA POLITIKE E MAJTA	✓	✓	✓	✓
KOALICIONI VLEN	✓	✓	✓	✓
LËVIZJA ZNAM	✓	✓	✗	✓
MAQEDONIA E VETME	✓	✓	✗	✓
PARTIA POLITIKE ALTERNATIVA E RE	✓	✗	✗	✗
PARTIA POLITIKE AVAJA	✓	✗	✗	✗
LËVIZJA QYTETARE EVROPIANE	✓	✓	✗	✗
ERA E TRETË E MAQEDONISË	✗	✗	✗	✗
PARTIA JOTE	✓	✓	✓	✓
RODINA MAKEDONIJA	✓	✓	✓	✓
PARTIA POLITIKE E DJATHHTA	✗	✗	✗	✓
PARTIA POLITIKE DEMOKRATËT	✓	✓	✓	✓
PARTIA PUNËTORE	✓	✓	✓	✓

Analiza e kryer nga KSHPK-ja në lidhje me afatin ligjor për dorëzimin e raporteve në përputhje me nenin 84-b dhe nenin 85 të Kodit zgjedhor, tregoi se shumica e pjesëmarrësve dorëzuan raportet e nevojshme për të ardhurat dhe shpenzimet, si dhe për donacionet në kohën e duhur, brenda afatit ligjor.

Të dhënat nga analiza tregojnë se pjesëmarrësit në procesin zgjedhor njohin rëndësinë e transparencës financiare dhe se janë në përputhje me rregullat e përcaktuara në Kodin zgjedhor. KSHPK-ja konfirmon rolin e saj si organ mbikëqyrës që siguron që procesi zgjedhor të zhvillohet në përputhje me normat ligjore, gjë që është thelbësore për forcimin e besimit të publikut në aktivitetet dhe institucionet zgjedhore.

Nga analiza kemi konstatuar se është dorëzuar një raport total financiar për të ardhurat dhe shpenzimet nga 13 pjesëmarrës në procesin zgjedhor, ndërsa 4 pjesëmarrës nuk kanë përmbushur detyrimin ligjor. Megjithëse 77% e pjesëmarrësve përmbushën detyrimin ligjor, në disa prej raporteve ka ende shuma që nuk plotësohen dhe shuma që nuk përputhen me deklaratat e llogarive të transaksionit për fushatën.

Në pajtim me nenin 177- pika 4-të Kodit zgjedhor, është e nevojshme që Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, me propozim të Entit shtetëror për revizion, të vendosë ndalimin e pagesës së kompensimit për shpenzimet e fushatës zgjedhore për pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore që nuk kanë dorëzuar raportet financiare të parashikuara në nenet 84-b paragrafët (1) dhe (2) dhe 85 të Kodit zgjedhor, derisa të përmbushet ky detyrim ligjor.

Përfaqësimi mediatik zgjedhor është promovimi i pikëpamjeve, programeve, platformave, arritjeve, aktiviteteve, etj. të partive politike, koalicioneve, grupeve të votuesve dhe përfaqësuesve të tyre.

Me qëllim të transparencës së shpenzimeve të pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore, në përputhje me Kodin zgjedhor, **radiodifuzerët, mediat e shtypura, mediat elektronike** (portalet elektronike), si dhe personat juridikë që menaxhojnë panelet reklamuese dhe bilbordet, janë të detyruar të paraqesin raport për hapësirën reklamuese të përdorur nga secili prej pjesëmarrësve në fushatën zgjedhore, përveç institucioneve të tjera kompetente dhe Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit, të cilët janë të detyruar ta publikojnë atë në faqet e tyre të internetit.

Të dhënat për shumën e shpenzimeve për prezantimin mediatik janë pjesë e raporteve financiare të pjesëmarrësve në procesin zgjedhor

**RAPORTE PËR
PËRFAQËSIM MEDIATIK
ZGJEDHOR**

	Persona juridikë për përfaqësim mediatik	Raporte të dorëzuara rreth I	
	Numri i përgjithshëm i personave juridikë	Numri	%
Media elektronike	249	47	18,88%
Televizione	37	22	59,46%
Radio stacione	36	16	44,44%
Mediat e shtypura	11	3	27,27%
Panele për reklama dhe billborde	5	4	80,00%

Në bazë të analizës të kryer, kemi konkluduar se një numër i konsiderueshëm i vogël i subjekteve juridike që kryejnë reklamim politik me pagesë kanë dorëzuar raporte në KSHPK.

Duke qenë se bëhet fjalë për mjete financiare nga buxheti i shtetit të cilat në shpenzimet e përgjithshme të zgjedhjeve parlamentare tejkalojnë 64% të totalit të shpenzimeve, mosparaqitja e raporteve përbën shkelje të detyrimeve ligjore të përcaktuara nga Kodi zgjedhor dhe duhet të rezultojë me sanksione ligjore për subjektet juridike.

Cjeggjesisht, në pajtim me nenin 189-a të Kodit zgjedhor, duhet të shqiptohet gjobë në shumë prej 4.000 euro në kundërvlerë të denarit, ndaj transmetuesit ose mediave të shkruara që nuk do të dorëzojnë raport për hapësirën reklamuese të përdorur nga secili pjesëmarrës në fushatën zgjedhore, si dhe gjobë në shumë prej 500 deri në 1.500 euro për redaktorin përgjegjës.

Një veprim i tillë cenon parimin e transparencës së fushatës zgjedhore, qytetarët nuk kanë qasje në informacion mbi shumën e shpenzimeve për reklamim politik, gjë që zvogëlon besimin në procesin e përgjithshëm zgjedhor.

7. DOBËSITË E KODIT ZGJEDHOR

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit konstatoi se ka dobësi të konsiderueshme në legjislacionin që rregullon proceset zgjedhore, gjë që krijon nevojë për avancimin, ndryshimin, ndryshimin dhe harmonizimin e tyre. Përkundër disa ndryshimeve në Kodin zgjedhor, ende ka boshllëqe dhe çështje të parregulluara që ndikojnë seriozisht në punën e Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit dhe zbatimin efektiv të proceseve zgjedhore.

Dobësitë sistematike në procesin zgjedhoretë Republikës së Maqedonisë së Veriut janë pasojë e aspekteve të ndryshme të kornizave ligjore dhe institucionale. Këto dobësi pasqyrojnë mangësitë në rregullimin ligjor, si dhe problemet me zbatimin dhe menaxhimin e proceseve zgjedhore. Fushat kryesore shqetësuese janë mungesa e debatit publik, problemet me transparencën dhe zbatimin e rregulloreve të reja, burimet e kufizuara dhe trajnimi i administratës zgjedhore, si dhe mungesa e mbështetjes për institucionet përgjegjëse për zgjedhjet. Këto probleme rezultojnë në pa parashikueshmëri dhe pasiguri në procesin zgjedhor, të cilat mund të ndikojnë në stabilitetin dhe efikasitetin e tij.

Administrata zgjedhore, përfshirë Komisionin shtetëror për parandalimin e korrupsionit, ka burime të kufizuara njerëzore dhe financiare, të cilat mund të ndikojnë në përgatitjen dhe komunikimin në kohë me organet e tjera zgjedhore dhe publikun. Këto dobësi theksojnë nevojën për të përmirësuar kornizat ligjore dhe institucionale për procesin zgjedhor në mënyrë që të sigurohet stabilitet, transparencë dhe efikasitet më i madh i zgjedhjeve në Republikën e Maqedonisë së Veriut.

Dobësitë kryesore të Kodit zgjedhor

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit përcaktoi nevojën për përmirësimin e legjislacionit që rregullon çështjet në fushën e proceseve zgjedhore, me qëllim ndryshimin, plotësimin dhe harmonizimin e tyre.

Saktësia e rregullativave për financim: Është e nevojshme të rishqyrtohen dhe specifikohen më tej dispozitat e nenit 83 paragrafi 2, veçanërisht në fushën e financimit të fushatës zgjedhore nga llogaria e rregullt e partisë politike dhe donacionet. Kjo i referohet përcaktimit të limiteve individuale dhe totale për mjetet e financuara ose të dhuruara nga persona fizikë dhe subjekte juridike, me qëllim parandalimin e ndikimit të tepruar të interesave private.

Kriteret e parregulluara për financimin nga Buxheti: Në kushtet e financimit të fushatave zgjedhore me mjete buxhetore, neni 76-e duhet të rregullohet më tej duke përcaktuar kriteret e matshme për shpërndarjen e mjeteve nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut për reklamim politik të paguar.

Paqartësitë në lidhje me donatorët: Ekziston nevoja për të rregulluar mënyrën në të cilën donatorët do të vërtetojnë se nuk janë “persona të lidhur” me radiodifuzerët, mediat e shkruara dhe elektronike kur financojnë ose dhurojnë për partitë politike. Kjo është thelbësore për të shmangur konfliktin e interesit dhe për të siguruar transparencë në financim.

Dispozitat e paspecifikuara për tepricën e mjeteve financiare dhe detyrimet e papaguara: Dispozitat e nenit 85 duhet të rishikohen për të përcaktuar një mënyrë të qartë veprimi kur mjetet financiare të tepërta zbulohen në llogarinë e fushatës zgjedhore ose në rastin e detyrimeve të papaguara.

Mbështetja për kandidatët e pavarur nga koalicionet dhe partitë: Është e nevojshme të rregullohen kushtet në të cilat një koalicion ose parti politike mund të mbështesë një kandidat të pavarur dhe të përdorë mjetet financiare për reklamim politik të paguar në favor të një kandidati të tillë, si dhe të përcaktojnë kushtet dhe mënyrën e një mbështetjeje të tillë.

Monitorimi i prezantimit mediatic: Është e nevojshme të ndryshohet Kodi zgjedhor për të caktuar një organ kompetent për monitorimin dhe raportimin mbi prezantimin mediatic të internet portaleve gjatë zgjedhjeve.

Aplikimi i sistemeve ndërvepruese: Neni 76-e paragrafi 11 duhet të plotësohet me krijimin e një sistemi ndërveprues të shkëmbimit të të dhënave dhe kontrollit për aktivitetin e banderolave, që përfshin të gjitha palët e interesuara.

Rregullimi i pjesëmarrjes në fushatën zgjedhore përmes rrjeteve sociale: Ekziston nevoja për të rregulluar mënyrën e organizimit, pagesës, monitorimit dhe raportimit tek autoritetet kompetente për internet prezantim nga pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore përmes rrjeteve sociale.

Mediat elektronike - kushtet dhe kriteret: Duhet të specifikohen në mënyrë plotësuese kushtet dhe kriteret që duhet të plotësojnë mediat elektronike në

mënyrë që të kenë mundësinë të aplikojnë për reklamim politik në KSHZ.

Shpërndarja e mjeteve buxhetore për reklamim politik me pagesë: Përcaktimi i kriterëve të qarta dhe të sakta për shpërndarjen e mjeteve buxhetore të destinuara për reklamim politik me pagesë në mediat elektronike (internet portalet). **Afatet për pagesën e donacioneve:** Rishqyrtimi i afatit të përcaktuar për pagesën e donacioneve, përkatësisht duhet të përcaktohen donacionet që do të paguhen jo më vonë se dita e përfundimit të fushatës zgjedhore.

Rregullimi plotësues i nenit 84-b, paragrafi 8: Rregullimi plotësues i nenit 84-b, paragrafi 8 me të cilin do t'i jepet mundësi Ministrisë së Financave të rregullojë mënyrën e mbajtjes së librave afaristë dhe përgatitjen e raporteve financiare/ raportit financiar për fushatën zgjedhore duke marrë parasysh të gjitha llojet/ burimet e financimit të fushatës zgjedhore, veçanërisht kur ato nuk shkaktojnë gjithmonë fluks parash në llogarinë e transaksionit.

Dispozitat ndëshkuese dhe kundërvajtëse: Rregullimi plotësues i Kodit zgjedhor, i cili në pjesën e Dispozitave ndëshkuese dhe kundërvajtëse do të parashikojë gjoba për mediat elektronike (portalet elektronike) në rast të mos dorëzimit të Raportit për hapësirën reklamuese të përdorur nga secili pjesëmarrës në fushatën zgjedhore dhe mjetet e paguara dhe të kërkuara mbi atë bazë.

Trajnim dhe mbështetje për raportimin financiar: Ekziston nevoja për të caktuar një organ që do të zhvillojë trajnimet në lidhje me raportimin financiar, i cili do të përmirësojë transparencën dhe informimin në kohë për publikun në lidhje me financimin e fushatës zgjedhore

Këto dobësi sugjerojnë nevojën për përmirësime serioze të Kodit zgjedhor për të siguruar rregullim të drejtë, transparent dhe efikas që do t'i mundësojë Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit, si dhe të gjitha institucioneve të zbatojnë në mënyrë efektive kompetencat e tyre dhe të kontribuojnë në integritetin e proceseve zgjedhore në Republikën e Maqedonisë së Veriut

8. PËRFUNDIM

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit në përputhje me nenin 36 paragrafi 3 të Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit përgatiti një Raport të veçantë mbi situatat e përcaktuara në financimin e fushatës zgjedhore për zgjedhjen e deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në vitin 2024, i cili paraqet rishikim gjithëpërfshirës të aspekteve financiare të procesit zgjedhor, veçanërisht duke u fokusuar në të ardhurat, shpenzimet dhe kuadrin ligjor në lidhje me financimin e fushatës zgjedhore.

Raporti analizon në mënyrë të detajuar edhe procedurat administrative që lidhen me financimin e fushatës zgjedhore.

Ky dokument ofron një analizë të detajuar të flukseve financiare, dobësive të identifikuara, dhe masave të propozuara për përmirësimin e transparencës dhe efikasitetit të aktiviteteve zgjedhore, si dhe përmirësimin e rolit të Komisionit shtetëror për parandalimin e korrupsionit në luftën kundër korrupsionit, nëpërmjet trajtimit efektiv të rasteve dhe zbatimit të masave për rritjen e transparencës dhe llogaridhënies ndaj qytetarëve.

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit ka arritur sukses të konsiderueshëm në luftën kundër korrupsionit. Komisioni ka treguar efikasitet dhe vendosmëri në trajtimin e rasteve të parregullsive në lidhje me fushatën zgjedhore. Ky raport thekson rastet specifike që u proceduan, të cilat rezultuan në vendosjen e sanksioneve përkatëse dhe marrjen e masave ndaj personave përgjegjës.

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit, përmes aktiviteteve të tij, forcoi rolin e tij si autoritet mbikëqyrës dhe kontribuoi ndjeshëm në rritjen e besimit në procesin zgjedhor. Secila procedurë u krye në mënyrë transparente, e cila siguroi llogaridhënie dhe përgjegjësi më të madhe nga ana e aktorëve politikë. Kjo nxjerr në pah progresin e KSHPK-së në krijimin e një procesi zgjedhor të drejtë dhe me integritet duke zvogëluar rreziqet e aktiviteteve korruptive.

Raporti përfshin aktivitetet që KSHPK-ja, ndërmerr para fillimit të një fushate zgjedhore, si masa parandaluese duke publikuar **njoftime** mbi kufizimet ligjore në shpenzimin e mjeteve buxhetore, me qëllim zvogëlimin e aktiviteteve të paligjshme gjatë procesit zgjedhor.

Për më tepër, duke analizuar të gjitha 291 **kërkesat për mendim**, detektojmë se ato lidhen më së shpeshti me çështje në fushën e punësimit, avancimit në

detyrë, kryerjes së procedurave disiplinore, fillimit të ndërtimit të objekteve, tjetërsimit të pronës dhe aktiviteteve të ngjashme gjatë periudhës zgjedhore, si dhe se kërkuesit më të shpeshtë të mendimit janë ministritë, komunat, shkollat dhe institucionet shëndetësore, gjë që tregon nevojën për të rregulluar më tej aktivitetet e ndaluara gjatë procesit zgjedhor, me qëllim shmangien e veprimeve të paligjshme dhe shpenzimin e paligjshëm të mjeteve buxhetore.

Lidhur me detyrimin ligjor për dorëzimin e të dhënave për **automjetet zyrtare** në dispozicion të institucioneve, konstatojm një shkallë të ulët të zbatimit të këtij detyrimi ligjor nën 50%, si dhe mungesën e një vendimi normativ për sanksionimin nga KSHPK-ja, që zvogëlon mundësinë e parandalimit të keqpërdorimit të automjeteve zyrtare për qëllime të fushatës zgjedhore. Për të rritur transparencën, Komisioni ka publikuar të gjitha institucionet që nuk kanë dorëzuar informacion brenda afatit ligjor.

Nga burimet e përgjithshme **të financimit të fushatës zgjedhore në vlerë prej 385.022.129 denarë**, 64% janë mjete nga buxheti i shtetit, prandaj KSHPK-ja thekson nevojën për shfuqizimin e këtij lloji financimi, për shkak të ekzistencës së rreziqeve të korrupsionit dhe ndikimit të ardhshëm të partive politike, në politikën editoriale të mediave. Theksuam se Komisioni shtetëror i zgjedhjeve ka paguar vetëm 3% të detyrimit të përgjithshëm për reklamim politik me pagesë.

Lidhur me **procedimin e lëndëve** për këtë proces zgjedhor, informuam se KSHPK-ja formoi gjithsej 65 lëndë, të cilat janë rezultat i raportimeve për shkelje të dyshuara të Kodit zgjedhor dhe Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit, lëndë të formuara me iniciativë të Komisionit, sipas raportimeve të paraqitura, si dhe një kundërshtim të paraqitur nga një organizator i një fushate zgjedhore. Nga numri i përgjithshëm i vendimeve të marra, janë miratuar 30 vendime për ndalim, 15 vendime për refuzim, ndërsa 8 raste janë mbyllur me konkluzione për shkak të përmbajtjes identike ose të ngjashme.

Për lëndët për zgjedhjet parlamentare, iniciuam **6 iniciativa** për iniciimin e procedurës për ndjekje penale, si dhe 4 iniciativa para autoriteteve kompetente për fillimin e procedurës për përcaktimin e përgjegjësisë së personave zyrtarëve.

Lidhur me detyrimin ligjor për **dorëzimin e raporteve**, konstatojm se 4 pjesëmarrës në procesin zgjedhor nuk kanë dorëzuar raport të përgjithshëm financiar, ndërsa një numër konsiderueshëm i vogël i personave juridikë të kryejnë reklamim të paguar politik kanë dorëzuar në KSHPK, gjë që cenon parimin e transparencës së fushatës zgjedhore dhe zvogëlon besimin në

procesin e përgjithshëm zgjedhor, për të cilin nuk janë vendosur sanksione nga institucionet kompetente.

KSHPK **kontribuon** dukshëm në mbrojtjen e ligjshmërisë, objektivitetit dhe transparencës së procesit zgjedhor përmes monitorimit dhe kontrollit efektiv të financimit, aktiviteteve parandaluese dhe menaxhimit të raportimeve për parregullsi. Duhet të **vazhdojë** përmirësimi i mekanizmave për ballafaqim me parregullsive zgjedhore dhe të inkurajohet ndërgjegjësimi dhe pjesëmarrja e publikut në zbulimin e aktiviteteve korruptive, gjë që është thelbësore për ruajtjen e proceseve demokratike dhe besimin e qytetarëve në institucione.

Raporti detajon mangësi të shumta në kornizën ligjore dhe administrative që rregullon procesin zgjedhor dhe financimin e fushatave zgjedhore në Republikën e Maqedonisë së Veriut. Pavarësisht ekzistencës së legjislacionit, probleme të rëndësishme në zbatim krijojnë rrezik për korrupsion. Kjo është veçanërisht e theksuar në zbatimin joadekuat të dispozitave ligjore, gjë që rezulton në rrezik në rritje të keqpërdorimit të mjeteve financiare. Procedurat administrative, si raportimi i donacioneve dhe shpenzimeve nga partitë politike, janë gjykuar si shumë komplekse dhe joefikase, duke çuar në rritjen e shpenzimeve administrative dhe prolongimeve. Reformimi i këtyre proceseve është i nevojshëm për të arritur efikasitet më të madh dhe për të zvogëluar mundësitë për korrupsion.

Raporti thekson nevojën për të forcuar sistemet e monitorimit dhe mbikëqyrjes për të siguruar transparencë dhe llogaridhënie më të madhe në financimin e fushatave zgjedhore. Menaxhimi financiar është një sfidë serioze, por sukcesi i KSHPK-së në luftën kundër korrupsionit dhe trajtimin e parregullsive është i dukshëm dhe i rëndësishëm pavarësisht nga të gjitha sfidat.

Komisioni shtetëror për parandalimin e korrupsionit rekomandon vendosjen e mekanizmave të rinj për monitorimin e të ardhurave dhe shpenzimeve, si dhe riorganizimin e proceseve administrative për menaxhim më efikas të burimeve dhe zvogëlimin e mundësive për korrupsion.

Ky raport është një dokument i rëndësishëm që ofron një pasqyrë të qartë të gjendjes së financimit të fushatës zgjedhore në Maqedoninë e Veriut në vitin 2024. Përmes një rishikimi të detajuar të të ardhurave, shpenzimeve dhe kuadrit ligjor, raporti thekson nevojën për reforma dhe përmirësime që do të sigurojnë një proces zgjedhor të drejtë dhe transparent në të ardhmen.

